

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.

Megjelenik havonként egyszer.
(Július és augusztus hónapok kivételével.)

Felelős szerkesztő és kiadó:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR DR.
budapesti kir. közjegyző.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli lörvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. budapesti kir. közjegyző.
KIADJA: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 297—069

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

Osztályrabocsájtásról.

Irta: *vitéz Barcza Ferenc dr.* fehérgyarmati kir. közjegyző.

Jogszabályaink szerint az osztályrabocsájtás ténye nem más, mint a leszármazók közötti öröklés esetében — az egyik, vagy másik leszármazó örökös által, örökhagyótól előre ingyenes juttatással kapott értékeknek a hagyatéki osztozkodás alá bocsájtása.

Mint látjuk az osztályrabocsájtásnak egyik főfeltétele, hogy az örökhagyótól előre ingyenes vagy színleges visszerthes juttatással kapott értékekről legyen szó. A másik főfeltétel pedig az, hogy osztályrabocsájtás csak azzal a leszármazó örökösrel szemben érvényesíthető, aki az örökhagyó hagyatékában maga is osztozik, mert a cél: minden leszármazónak törzsenként és fejenként is egyenlő osztályt, egyenlő örökséget biztosítani. (Raffay). A harmadik főfeltétel, hogy mily adományokat kell osztályra bocsájtani, negyedik pedig az, hogy mikor kell az osztályrabocsájtás iránti követelési jogot érvényesíteni?

Az 1840., évi VIII. t.-c. 2. §-ában előirt ama szabály, hogy az osztályrabocsájtásnak csak törvényes öröklés esetében van helye, ma már másodrangú kérdésnek mondható. Igazolja ezt a bírói gyakorlat és a Magánjogi törvénykönyv törvényjavaslatának (1928) röviden Mt-nek 2141. §-a mondván, hogy

„az örökhagyó ivadékai törvényes öröklés esetében, vagy ha az örökhagyó végintézkedése alapján a törvényes örökrészeknek

vitéz Barcza Ferenc dr.: Osztályrabocsájtásról.

Krenmer Zoltán dr.: A közjegyző feladatai a képviselőválasztásnál.

Antalffy Zsiros Aladár dr.: Kir. közjegyzők szerepe a képviselőválasztási eljárásban.

Berzsenyi László dr.: Megjegyzések a hitbizományi leltározás közjegyzői díjaihoz.

Közlemények.

Athelyezések.

Kitüntetés.

A budapesti kamara választmányi ülése.

Állásáról lemondott közjegyző.

A budapesti kir. közjegyzők működési köre hagyatéki ügyekben.

A nyugdíjintézet ülése.

Uj budapesti közjegyzői irodák.

Közjegyzők és ügyvédek lelkigyakorlata.

Közjegyzői közreműködés a képviselő választásoknál.

A Jogászegylet új elnöke.

Száguldó történelem.

A felvidéki megbízott közjegyzők.

Eljárás közjegyzők ellen a 4350/1938. M. E. számú rendeletben irt bejelentés elmulasztása miatt.

Bélyegmentesen hitelesített másolatok.

A munkaviszony szabályozásáról szóló 1937:XXI. t.-c. rendelkezései-nek a közjegyzőkre való kiterjesztése.

A Lebosz kötvények illetékkiszabási értékelése.

Óvásfelvétel a rendkívüli fegyvergyakorlatra bevonult személyekkel szemben.

Állásközvetítés.

Kihirdetett törvények.

Rendeletek.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle.

Deutsche Notar-zeitschrift.

Illetékügyi Közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Telekkönyvi jog és eljárás.

Örökösödési eljárás és azzal kapcsolatos közjegyzői díjkérdések.

Illetékjog.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. T. F.

megfelelő részekben örökölnék, az osztály alkalmával egymás irányában osztályrabocsájtani és osztályrészükbe beszámítani kötelesek azt, amit az örökhagyótól életében előre osztályba kaptak.“

De ezen kívül még osztályrabocsájtásnak akkor is helye van, ha örökhagyó végintézkedésében azt egyenesen kikötötte, tekintet nélkül arra, hogy a leszármazók egyenlő arányban örökölnék-e, vagy sem. Sőt mi gyakorlati jogászok nem egy oly végintézkedést láttunk már, amelyben az örökhagyó nem leszármazó öröklés esetén is, végrendeletében osztályrabocsájtást rendelt. Ezekben az esetekben is meg van a lehetősége annak, hogy örökhagyó örökösét az előre kapott értékek osztályrabocsájtására, (helyesebben osztozkodás alá bocsájtásra) szoríthassa nem respektálván az 1840. évi VIII. t.-c. 2. §-ának ismert rendelkezését. Például meghagyásának nem teljesítése esetében az osztályrabocsájtástól vonakodót kirekeszti az örökségből.

Az Mt. 2141. §-ának az a kitétele, hogy az örökösök osztályrabocsájtani és osztályrészükbe beszámítani kötelesek azt, amit az örökhagyótól életében előre osztályba kaptak, további jogszabályok szerint értelmezendő. Néhai nagy jogászunk s professzorom Grosschmid Benő az általa készített örökösödési törvénytervezetének 68. §-ában azt írja:

— Leszálló örökség megosztásánál az örökös osztályrabocsájtani tartozik az örökhagyótól ennek életében

a) kiházasításul, önálló háztartásra, hivatás, üzlet kezdésére, folytatására,

b) egyenesen osztályba, vagy ha nem is, de

c) úgy kapott, hogy az adomány tárgyánál, céljánál, vagy állagát érintő nagyságánál, vagy egyéb körülményeknél fogva, alaposan fel nem tehető, hogy osztályon kívül adatott volna. (Lásd még az Mt. 2142., §-át is.).

Tehát nem kell osztályra bocsájtani örökhagyótól előre egyenesen ajándékba, vagy gondozásba kapott értékeket, ha csak örökhagyó ezt ki nem kötötte, vagy a kötelesrész igényt az adomány nem sérti. De még ebben az esetben is a gondozásért adott érték osztályrabocsájtásának kötelezettsége erősen vitatható. Például abban az esetben, ha gondozás, élelmezés, ápolás, ruházás, gyógyítás és eltemetés értéke arányban áll az ellenértékként adott ingatlanokkal, vagy ingóságokkal. Például egy falusi földművesház, vagy félház ellenében vállalt tartási szerződésnél.

Jogszabályaink helyes értelmezéséből következik, hogy az

osztályrabocsájtás alatt csak a leszármazók között egyenlő (törvényes) öröklés biztosítását célzó s az örökös általi vagyron visszabocsájtást kell és lehet érteni. Tehát a törvényes öröklés rendjén kívül álló személy, — ezek szerint, — nem bocsájt, nem bocsájtathat osztályra, mert ő a hagyatékban nem osztozkodik, hanem ő a kérdéses vagyontárgyakat csak kiadja.

A kiadás ténye maga még nem osztályrabocsájtás, ez kétségen felül áll. Mert míg az osztályrabocsájtásnál én mint osztályos fél a hagyaték bírói átadását — perbebocsájtkozással — megakadályozhatom, ha osztályos testvérem, vagy unokatestvérem, az előre kapott értékeket osztályra nem bocsájtja és ezzel megakadályozom, hogy a hagyaték részére is átadassék, addig a kiadás, illetve ki nem adás esetében a leltározott s nem vitás hagyaték bírói átadását, — fenti ok miatt, — (különösen az öröklési kapcsolatban nem álló személyek) megakadályozni nem tudják. Ebben az esetben az örökösöknek módjukban áll az Öe. 76. §-a alapján (részleges) átadást kérni és az öröklési kapcsolatban nem álló személlyel szemben nem örökösödési, de megállapítási, tulajdon s birtokbabcocsájtás iránt pert indítani. Sőt még annak sincs semmi akadály, hogy az öröklési kapcsolatban nem álló személy által kiadni megtagadott vagyontárgyakra az örökösök igénye beszavatoltassék, mert az, hogy mi a hagyaték csakis az örökösökre tartozik. Helyesebb azonban a per eldőlését a beszavatolással bevárni s a nem vitás hagyatéokra az eljárást külön lefolytatni, mert például a perben ugyanis igazolni kell az örökösösi minőséget, de viszont nem kell igazolni, hogy a kiadni perelt vagyontárgyak örökhagyó hagyatékául már megállapítottak-e? Ez nem perelőfeltétel.

Az osztályrabocsájtásnak az a jogi következménye, hogy az osztályrabocsájtás érvényesítése nélkül létesített hagyatéki osztály után ezzel az igénnyel fellépni többé nem lehet, (kivéve a megtevesztés eseteit) csak a leszármazó örökösökre és pedig csakis egymás között megkötött hagyatéki megállapodásra vonatkozik s nem terjed ki azokra a személyekre, — ha csak ki nem kötötték, — akik (például a következő bekezdésben felsorolt esetekben) a leszármazókkal hagyatéki osztályban megállapodást létesítettek. Lehetnek ezek a személyek örökösök, de nem leszármazók, vagy ha leszármazók, de végrendelet szerint és oly végintézkedés következtében örökölnék, mely végintézkedés kétséget nem hagy aziránt, hogy osztályrabocsájtás igényével egyik leszármazó sem léphet fel. Tehát a leszármazó örökösök örökségi kapcsolatban

nem álló személyekkel szemben, — hagyatéki eljárásen kívül, — követelésükkel a hagyatéki osztály megkötése után is felléphetnek. Hogy egymással szemben ezt nem tehetik, az az összes összefüggő kérdések teljes rendezését magába foglaló egységes és bonthatatlan hagyatéki osztály fogalmából következik és ép ezért igen nagy figyelmet kell fordítani a hagyatéki megállapodás létesítésekor örökhagyó összes vagyonának felfedezésére,* a hagyatéki vagyon származék szerinti pontos megállapítására, az örökös viszony teljes és tökéletes rendezésére és ennek jogászai szabotossággal világos és rendszerbe szabott írásba foglalására.

1. Helyes-e tehát a gyakorlati életben osztályrabocsájtásról beszélni akkor, ha a túladományozás folytán az öröklési kapcsolatból kiesett leszármazót a kötelest részre szorított, vagy kötelest részre szorult testvér, vagy unokatestvér a hagyatéki eljárás alatt kötelest részének kiadására, vagy kiegészítésére hívja fel?

2. Helyes-e osztályrabocsájtásról beszélni akkor is, ha az ingyenes juttatásban részesített idegen, tehát vérségi kapcsolatban nem álló személyt szólít fel a kötelest részre jogosult örökös, a hagyatéki eljárásban létesítendő hagyatéki osztály megkötésére?

3. Helyes-e osztályrabocsájtásról beszélni akkor, ha a hátramaradt házastársától az elhunyt házastársat, mint közszerzöt megillető vagyonsrészek kiadását, — osztályrabocsájtását, — a hagyatéki eljárásban, követelik a leszármazó örökösök azért, hogy az elhunyt felmenő egész vagyonában, egész hagyatékában hagyatéki osztályt csinálhassanak?

4. Helyes-e osztályrabocsájtásról beszélni akkor, ha mindkét házaspár külön-külön a saját nevére iratott s közszerzeményt képező ingatlanokat az egyik házaspár után lefolytatott hagyatéki eljárásban, az elhunyt házaspár leszármazói, vagy a hátramaradt házastárs maga is, kölcsönösen kikövetelik?

5. Helyes-e osztályrabocsájtásról beszélni akkor is, ha az elhunyt apa hagyatékában az anya átadja, helyesebben odaajándékozva gyermekeinek az elhunyt férjjel közös tulajdonukat képezett, vagy pláne saját öröklött vagyonát, például azért, hogy a hagyatéki eljárásban gyermekei elkülöníthessenek?

Az osztályrabocsájtás elvont jogi fogalmából kiindulva, a felfsorolt esetekben tényleg osztályrabocsájtásról beszélni nem lehet. De mindegyre több gyakorlati jogász a jogi fogalom és a kifejezés nyelvi (közönséges) értelmét azonosítja, felületes szemlélettel

* Figyelmen kívül hagyva most a kincstári érdek védelmét.

a fizikai cselekvés és a jogcselekmény hasonlóságát állapítja meg és fogadja el akkor, midőn az 1—5., pontokban megjelölt s hasonló esetekben is osztályrabocsájtásról beszél. Szerintük úgy látszik nem kell különbséget tenni a leszármazó örökösök egymás közötti, súlyos jogi következményekkel járó, tehát a tényleges osztályrabocsájtás s az egyéb esetekben történt hagyatéki osztályrabocsájtás alá adott értékjuttatás között s ők a két, egész más joghatásokat kiváltó s más feltételeken nyugvó jogcselekményt egy ugyanazon kifejezéssel jelölik meg, noha erre sem a jogszabályokban, sem a jogi szakirodalomban, vagy a bírói gyakorlatban alapot nem találhatnak.

Mindazok, akik a gyakorlati életben az osztályrabocsájtást tévesen és rossz helyeken alkalmazzák, a jogi fogalom és kifejezés nyelvi (közönséges) értelmét azonosítják és a fizikai cselekvés és jogcselekmény hasonlóságát állapítják meg, a joghatás különbözőségére gondolni pedig eszükbe sem jut. Bizonyára csak arra gondolnak, hogy a hagyatéki eljárásban az örökösödési megállapodást osztálynak nevezik és az 1894. évi XVI. t.-c. 60. §-a és a vonatkozó szakaszok osztály alá bocsájtásról beszélnek, midőn lehetőséget adnak hagyatéki osztály létesítése végett az örökhagyó házastársának, vagy az örökösöknek arra, hogy saját vagyonukat osztály alá bocsájtassák. Ez lehet oka annak, hogy a gyakorlati életben mind sűrűbben találkozunk az osztályrabocsájtás hangzatos megjelöléssel s eme jogi meghatározás a szűkségesnél sűrűbb használatával ott, ahol tulajdonképpen nem osztályrabocsájtás, hanem a hagyatékhoz nem tartozó vagyontárgyaknak a hagyatéki osztályba adása történik.

Az kétségtelen, hogy az élet fejlődik és megy a maga útján, de az osztályrabocsájtás jogi fogalmának merevségét egyszerűen a haladás jelszavával nem lehet a logika által megadott síknál szélesebb s más irányba fekvő térre tolni, csak azért, mert egyeseknek tetszik. Tehát a meghatározások helytelen használatától tartózkodni kell, nehogy a jogszabály rossz, vagy téves alkalmazásával hatásának tisztaságát homályosítsuk el. Ha az elméleti és gyakorlati vezető jogászaink az osztályrabocsájtás értelmének s jelentésének megváltoztatását, kifejtését, illetve továbbfejlesztését szükségességét s lehetőségét látnák, úgy erről jogirodalmi tanulmányokból, bírói ítéletekből, vagy egyéb bírói határozatokból tudomásunk lenne. Én különösen a felsőbb bírói határozatokban ép az ellenkezőjéről győződtem meg. Mivel pedig ezeken a helyeken ennek a törekvésnek semmi nyomát nem talál-

ni, az osztályraboecsajtás kikristályosodott szabályát ne törjük össze, ne használjuk ott is, ahol annak semmi helye nincs.

Tehát az 1—5. pontokban s hasonló esetekben nem osztályraboecsajtásról, de átadásról, közreadásról, átengedésről, ajándékozásról, osztozkodás alá adásról, osztozkodás alá boecsajtásról, osztályba vonásról, osztozkodásba vételről, átvételről stb.-ről beszélhetünk és ezekben az esetekben éljünk is a megfelelő s felsorolt megjelölésekkel és osztályraboecsajtásról pedig akkor beszéljünk, mikor tényleg osztályraboecsajtás történik.

Az osztályraboecsajtást tehát nem szabad összezavarni az Öe. 60. §-ában s a vonatkozó szakaszokban is meghatározott osztály alá boecsajtás kifejezéssel sem, mert ez a két meghatározás nem egy jogeselekményt takar. E két jogi meghatározás közül az első az Mt. 2141. §-ában lefektetett jogszabály vezérszava, míg a második kifejezést az 1—5. pontokban s hasonló esetekben kell használni, amit igazol az Öe. 60. §-ában történő felsorolás is.

A közjegyző feladatai a képviselőválasztásnál.

Irta: *Krenner Zoltán dr.*

A napi sajtóközlemények és vezető közéleti férfiak nyilatkozatai nyomán mindinkább terjed annak a híre, hogy a most együttlévő országgyűlés tartamának lejárta előtt fel lesz osztatva, vagyis, hogy országgyűlési képviselő választások előtt állunk. A legközelebbi választást már az 1937. év december havában a képviselőházhoz benyújtott s az Országos Törvénytárban az 1938: XIX. törvényeikként megjelent „az országgyűlési képviselők választásáról” című törvény alapján kell megtartani. Ennek a törvényeikknek számtalan olyan rendelkezése van, ahol a közjegyző közreműködése kötelező vagy igénybevehető s ezért közérdekű feladatot gondolunk teljesíteni ezeknek a rendelkezéseknek olyan ismertetésével, mely mellőzhetővé teszi a rendkívül bonyolult, temérdek ráutalást magában foglaló és a közjegyzői működés szempontjából érdektelen törvény-részek áttanulását. A törvényből csak annyit ismertetünk, amennyi a közjegyzői ténykedés szempontjából feltétlenül szükséges.

Az országgyűlési képviselők közül 135 képviselőt egyéni választókerületben választanak s ilyen választókerületet minden vármegyében kell alakítani, 125 képviselőt pedig olyan választókerületben választanak, melyek mindegyike több országgyűlési képviselőt választ. (lajstromos kerületek.) Általában minden törvényhatóság önállóan alkot egy lajstromos választókerületet, az ettől való eltérést a törvény felsorolva állapítja meg. A belügy-miniszter rendelettel állapítja meg az egyéni választókerületek számát, azok területét és székhelyét s az egyes lajstromos választókerületekben választandó képviselők számát s erről szóló rendeletét a most együttlévő országgyűlés tartamának lejárta előtt hatvan nappal kibocsátani s az országgyűlésnek bemutatni köteles.

A választói jogosultságra és ezzel kapcsolatosan az egyes választói jogcímekekre vonatkozó rendelkezéseket a törvény részletesen felsorolja. Akik egyetemet vagy más főiskolát végeztek korhatárra való tekintet nélkül bírnak választói jogosultsággal. A lajstromos választókerületekben a korhatár 26 betöltött év, az egyéni választókerületekben a 30. év. A nők korhatára mind a két választásnál egyformán harminc év.

A részletesen szabályozott módon összeállított választói névjegyzék egy példányát a központi választmány elhelyezi annál a királyi közjegyzőnél, akinek működési köre a választókerület székhelyére kiterjed. Ha a választókerület székhelyére több közjegyző működési köre terjed ki, a központi választmány a névjegyzéket szavazókörönként megfelelően szétbontja (a választókerületek szavazókörökre vannak felosztva, s rendszerint minden község külön szavazókört alkot, lehetőleg hatszáznál több választó község külön szavazókört alkot, és azt a közjegyzői irodák fekvésének lehető figyelembevételével osztja szét akként, hogy ahhoz az illető szavazókör választó közönsége legkönnyebben hozzáférjen; a választóközönséget pedig hirdetménnyel tájékoztatja, hogy mely szavazókörök névjegyzéke melyik közjegyzőnél található. A közjegyző tájékoztatási lehetősége érdekében a központi választmány mindegyik közjegyzőnek pontos kimutatást küld arról, hogy a kerület választóinak névjegyzékét miként osztotta szét. A királyi közjegyző az őrizetére bízott példányt *díjtalanul* veszi hivatalos őrizetbe és az érvényességi időt követő naptári év leteltével *megsemmisítheti*. A névjegyzéket december 31.-éig kell a közjegyzőhöz eljuttatni.

Az őrizetére bízott példányból a közjegyző köteles bárkinek

teljes vagy részleges másolatot kiszolgáltatni, köteles továbbá *tanúsítványt** adni arról, hogy valakinek neve a névjegyzékben előfordul vagy nem fordul elő. A közjegyző a másolatokért és a tanúsítványokért a szabályszerű díjakat számíthatja fel. A másolatok és tanúsítványok illetékmentesek.

Országgyűlési képviselővé (lajstromos választásnál pótképviselővé) csak azt lehet megválasztani, akinek választójoga van, betöltötte 30. életévét, megfelel a törvényben előírt egyéb kellékeknek s a választhatóságból kizáró okok vele szemben nem fognak fenn. A választhatóság kellékei az összes választókerületekre (egyéni és lajstromos) egyöntetűen vannak megállapítva. Megválasztani azonban csak azt lehet, aki a választás előtt közjegyző vagy a községi előljáróság által hitelesített írásbeli nyilatkozatban kijelentette, hogy a jelölést elfogadja.

A választást képviselőjelölés előzi meg. A képviselőjelölés ajánlás útján történik. Ajánlani csak azt lehet, aki a most említett nyilatkozatot aláírta. Az ajánlás ajánlási ivéken történik, melyeknek alakját és szövegét a belügyminiszter állapítja meg, illetve bocsátja rendelkezésre. Az ajánlási ivnek tartalmazni kell a választókerület nevét és a választás napját, a képviselőjelölt nevét, életkorát, foglalkozását, lakását és pártállását. Az ajánlási ivet Budapesten a kerületi előljáró, máshol a királyi járásbíró hitelesíti. A hitelesítési záradékban fel kell tüntetni, hogy az ajánlási iv bemutatója igazolta a biztosíték letételét, bemutatta a jelöltnak (jelölteknek) a jelölés elfogadására irányuló nyilatkozatát és hogy a hitelesítő hatóságnak átadta a jelölt személyére vonatkozó tájékoztató nyilatkozatot. *Csak az így hitelesített ajánlási ivéken lehet képviselőjelöltet ajánlani.*

Az ajánlásnak tartalmazni kell az ajánlók családi és utónevét, polgári állását (foglalkozását), lakását, születési évét, a szavazó kör megjelölését és a választói névjegyzék sorszámát. Érvényes ajánláshoz egyéni választókerületben legalább 500 és legfeljebb 750, lajstromos választókerületben legalább 1500 és legfeljebb 2250 választó sajátkezű aláírása szükséges. Az ajánlók legalább fele részének olyan választónak kell lennie, aki életvének 30. évét már betöltötte.

* Ilyen tanúsítványra különösen akkor lehet szükség, ha a szavazatszedő küldöttség mellé az ajánlók által megnevezett bizalmi egyén (lehet nő is) nem annak a szavazatkörnek jegyzékébe felvett választó, amelyben a szavazás történik, amikor is közokirattal kell igazolni, hogy a választókerületnek érvényes névjegyzékébe fel van véve.

Ha az ajánlás országos pártnak a jelöltjére, illetőleg lajstromára vonatkozik, az ajánlás érvényességéhez egyéni választókerületben legalább 150 és legfeljebb 225, lajstromos választókerületben pedig egy-egy képviselő után legalább 150—150 és legfeljebb 225—225, összesen azonban 750 és legfeljebb 1125 választó aláírása elegendő, ha a párt a képviselőjére jogosult központi szerv útján az ajánláshoz királyi közjegyző által hitelesített (más nem hitelesíthet) írásbeli nyilatkozatban előzetesen hozzájárult. Országos pártnak azt a pártot kell tekinteni, mely szervezkedését a választások kitézése előtt három hónappal bejelentette és vagy négy képviselőtagja van, akik legalább hat hónapja tagjai a pártnak, vagy húszezer választói joggal bíró tagja van. A bejelentésnek tartalmaznia kell a párt pontos nevét és a képviselőjére jogosult központi szerv tagjainak nevét, valamint a párt célkitűzéseinek részletes ismertetését. A bejelentést vagy négy képviselő vagy négy választó írja alá, s ezeket az aláírásokat (kizárólag) közjegyző hitelesíti. Ha választók írják alá a bejelentést úgy ezek választójogosultságukat igazoló választói névjegyzékkivonatokat is hitelesíteni kell. Ez utóbbi hitelesítést a közjegyzőn kívül (aki felszámítja törvényes díját) a járásbíró vagy a községi előljáróság (polgármester) díj és illetékmentesen hitelesítheti. A közjegyző hitelesítése is illetékmentes.

Az ajánlás érvényességéhez megkívánt számú aláírásnak legfeljebb egynegyed részéig lehet elfogadni olyan ajánlóknek az aláírását, akik ugyanannak a községnek névjegyzékébe vannak felvéve, ha pedig a kerülethez csak négy vagy ennél kevesebb község tartozik, úgy ugyanannak a községnek választói csak felerészben lehetnek ajánlók. Városi kerületekben, melyek önálló kerületek ezek a megszorítások ugyanazon szavazókerületre értendők. Az ajánlók aláírását a közjegyző illetékmentesen, de díjai felszámításával hitelesíti. A közjegyzőn kívül díj és illetékmentesen hitelesíthet a járásbíró, községi előljáróság, polgármester vagy ez által megbízott tisztviselő. A választási biztos (a választókerület szerinti illetékes ítélőtábla területén működő bíró) vagy helyettese csak olyan választókerületben hitelesíthet, melynek területén sem járásbíró nincsen, sem közjegyző nem működik.

A hitelesítő közjegyző azokról az ajánlókról, akiknek aláírását hitelesítette, nyilvántartást köteles vezetni. S bár a törvény nem rendel, de kétségtelen, hogy ebbe a nyilvántartásba mindazokat az adatokat be kell jegyezni, melyeket az ajánlás tartalmaz az ajánló személye tekintetében. Az is kétségtelen, hogy ezt

a nyilvántartást az összes hitelesítések eszközlése után külön hivatalból felvett jegyzőkönyvben veszi fel a közjegyző, melyben hivatkozik az összes hitelesített jegyzőkönyvek ügyszámára is.

Az aláírás hitelesítése előtt a közjegyző köteles figyelmeztetni az aláíró, hogy minden választó csak egy ajánlásban vehet részt (kivéve ha korábbi ajánlása hatálytalanná vált) és hogy több ajánlási ív aláírása a választójog büntetőjogi védelme folytán vétség, büntetés alá esik. A hitelesítés után az ajánlatot visszavonni nem lehet. Az ajánlási íveken eszközölt hitelesítési záradékban — a törvény egy későbbi szakaszában foglalt rendelkezés hasonlósága alapján — a figyelmeztetés megtörténtét ajánlatos megemlíteni.

A választás belügyminiszterileg kitzűzött napját megelőzőleg az ajánlott képviselőjelölt visszaléphet a jelöléstől, ha ezt a választási bizottság elnökénél bejelenti olyan nyilatkozatban, melyen aláírásának valódiságát közjegyző tanusította. Ugyancsak a választási bizottság elnökénél kell bejelenteni és pedig legalább három nappal a kitzűzött választási nap előtt azt a tényt, hogy a különböző pártok a lajstromaikra eső szavazatok együttes számítása végett egyesülnek. (lajstromkapesolás). A lajstromkapesolást az egyes pártok részéről a párt képviselőjére jogosult központi szerv határozhatja el. Az erre vonatkozó megállapodást *közjegyzői okiratba* kell foglalni. A megállapodást tehát csak országos párt létesítheti. Fentebb már megadtuk az országos párt meghatározását, melyet ilyen megállapodás létesítésére jogosítottnak elismernünk kell. Az új választójogi törvény kihirdetése után első ízben történő választásnál „országos párt”-i jelleg megállapításához és elismeréséhez az szükséges csupán, hogy a törvény kihirdetése napján (1938. jún. 3.) a pártnak az együttlévő országgyűlésen legalább négy olyan országgyűlési képviselőtagja volt, akiket ennek a pártnak tagjaiként választottak meg. Országos pártnak kell tekinteni azt a pártot is, amelynek országgyűlési képviselői taglétszáma az új választások kiírásának időpontjában eléri vagy meghaladja az összes országgyűlési képviselők számának huszonöt százalékát, ha szervezkedését a párt a belügyminiszternél az országgyűlés megbízásának lejárta, illetőleg feloszlata előtt bejelentette. Az ilyen bejelentést a párthoz tartozó legalább négy országgyűlési képviselőnek kell aláírni s az aláírásokat (kizárólag) királyi közjegyzőnél kell hitelesíteni.

A választási eljárás alatt, valamint a választás eredményé-

nek megállapítása és kihirdetése körül közjegyzői hatáskörbe tartozó teendő nincsen.

A választások feletti bíraskodási eljárás a közigazgatási bírósághoz tartozik s a választás érvénytelenségének megállapítása miatt ehhez a bírósághoz kell panasszal fordulni. A panaszt magyar nyelven kell szerkeszteni és annak első példányát a panaszlónak alá kell írni. A panasz beadására jogosult a választókerület választóinak legalább öt százaléka. Ha pedig a választókerület választóinak öt százaléka egyéni választókerületben az ötszázat, lajstromos választókerületben az ezerötszázat meghaladja, a panasz beadására egyéni választókerületben ötszáz, lajstromos választókerületben ezerötszáz választó is jogosult. A panaszt tevőknek igazolniuk kell azt, hogy az illető választókerületben a panasszal megtámadott választáskor érvényben volt választói névjegyzékbe fel voltak véve s ezt a névjegyzék hiteles kivonatával igazolhatják (s bár a törvény nem említi meg, kétségtelen, hogy a közjegyző által őrzött névjegyzék alapján megkeresésre kiadott tanusítvánnyal is.).

A panasz első példányát a panaszlónak alá kell írni, s aláírásukat a községi előljáróság (polgármester, kerületi előljáró), járásbíró, vagy közjegyző hitelesíti. A hitelesítő *köteles* a panaszt az aláírók előtt felolvasni, tartalmát nekik megmagyarázni és az aláírókat figyelmeztetni az aláírásból származó jogkövetkezményekre, különösen arra, hogy a közigazgatási bíróság a törvényben közelebbről meghatározott esetekben a felmerült költségek viselésére kötelezi a panaszlókat.

Ha a panaszlók egy vagy több meghatalmazottjukat nem a panasziratban nevezik meg, illetőleg nem annak szövegében adják a meghatalmazást, úgy a meghatalmazáson az aláírásoknak az előző bekezdés szerint hitelesítve kell lenniük.

A fentebb említett figyelmeztetés megtörténtét a hitelesítő záradékban fel kell tüntetni. Minthogy a közigazgatási bíróság a panaszt tárgyalás kitűzése nélkül vissza utasítja, ha a panasz nyelvére és aláírására vonatkozó rendelkezések nem lettek megtartva, s ez esetben a felmerült költségeket a panaszlók által letett biztosítékból kiutalja és ez esetre a közjegyző elleni visszakeresetre lehetőség van, különös gondot kell fordítani a panaszon levő aláírások hitelesítése és a figyelmeztetés körül előírt rendelkezések szabatos megtartására.

A választás törvényszerűségét védíráttal védheti az, aki ellen a panasz intézve van és azonkívül az illető választókerület vá-

lasztói is. A választók által előterjesztett védíratot ezeknek alá kell írni s aláírásukat a községi előljáróság (polgármester, kerületi előljáró) járásbíróság vagy közjegyző hitelesíti. A hitelesítő *köteles* a védíratot azok aláírója előtt (ha a választók adják be a védíratot) felolvasni, tartalmát nekik megmagyarázni és az aláírókat figyelmeztetni az aláírásból származó jogkövetkezményekre és arra, hogy a választás érvénytelenségének kimondása esetén a költségekben marasztalhatók. Ennek a figyelmeztetésnek a megtörténtét is a hitelesítési záradékban meg kell említeni.

A panasz visszavonására előírt szabályok azonosak mindenben azokkal a rendelkezésekkel, melyek a panaszra előírva vannak. Vagyis hitelesítés és a jogkövetkezményekre figyelmeztetés és ennek a hitelesítési záradékban megemlézése. A visszavonást bejelentő nyilatkozatot vagy kérvényt visszavonni nem lehet.

A választójog védelmével kapcsolatos rendelkezések során a törvény jogot ad a közigazgatási bíróság *elnökének* arra, hogy ötven pengőtől ezer pengőig terjedő pénzbírságot róhat ki arra a közjegyzőre, aki az őrizetére bízott választói névjegyzékről a kitűzött záros határidő alatt másolatot nem ad ki. Ha a közjegyző valamely ténykedése vagy mulasztása a választás meghiusulását okozta vagy érvénytelenségének megállapítását (megsemmisítését) vonhatja maga után, fegyelmi eljárás során száz pengőtől nyolc ezer pengőig terjedő pénzbüntetéssel lehet sújtani.

A névjegyzék megőrzése tekintetében a közjegyző a rá irányadó fegyelmi szabályok alá tartozik. Helyesebb lett volna a közjegyzőt ugyanezen fegyelmi szabályok súlya alatt hagyni minden más esetben, s aggályosnak s közjegyzői autonóm fegyelmi eljárás és bíráskodás szempontjából alkotmányellenesnek tartjuk azt, hogy a közjegyzőt a közigazgatási bíróság elnöke megbírságozhatja, mely bírság jogossága és helyessége ellen perorvoslat ninesen.

Hasonlóképen aggodalmas az az újabb törvényhozási irány, mely a közjegyzőkkel konkurráló hatáskört ad a községi előljáróságoknak. Láttuk a telepítési törvény javaslatánál már, hogy a községi jegyző a telepes hagyatékára vonatkozó osztályegyezség javaslatot tehet, s azt is látjuk, hogy a Te. ügyvédi meghatalmazáson levő névaláírás valódiságának tanusítását a községi előljáróságnak is lehetővé teszi. A közjegyzői rendtartás reformja tehát lassan-lassan mégis csak meg lesz, de in peius.

Végül a képviselő választásról szóló törvénynek azt a rendelkezését is érintenünk kell, mely csak a budapesti közjegyzőket

érdeкли. A törvényhatósági bizottsági tagok választásánál érvényes ajánláshoz minden választókerületben *legalább háromszáz*, az illető választókerületben lakó törvényhatósági választó sajátkezü aláírása szükséges, mely aláírást a közjegyző (díjai felszámításával), a járásbíróság, a polgármester vagy általa megbízott tisztviselő hitelesíti illetékmentesen. A „szelvény“ rendszer ezzel Budapesten megszűnt.

A most ismertetett törvény folytán az 1925:XXVI. és 1937: VIII. törvénycikkeknél ezzel a törvénnyel ellenkező vagy attól eltérő rendelkezései hatályukat veszítik.

Kir. közjegyzők szerepe a képviselőválasztási eljárásban.

Irta: Dr. Antalffy Zsirus Aladár kir. közjegyző.

Az országgyűlési képviselők választását az 1938. XIX. t.-e. szabályozza. Ebben a törvényben több olyan intézkedést találunk, amelyek a közjegyzők működési körébe utalnak a választással kapcsolatos egyes eseményeket.

Időszerűnek tartom ezeket összegyűjtve ismertetni.

1. Névjegyzék.

Az elkészített névjegyzék hiteles példányának csak az tekintendő, amelyet a központi választmány elnöke és jegyzője is aláírtak. (46. §. 2.). A névjegyzék tehát átvizsgálható, hogy a szükséges aláírásokkal el van-e látva. Megvizsgálható továbbá, abban az esetben, amikor ugyanazon választókerület több közjegyző működési területére esik, hogy a névjegyzékhez mellékelve van-e olyan útmutató, amelyből megállapítható, hogy mely szavazókörök, melyik közjegyző kerületébe tartoznak. Ez a lajstromos kerületekben megoldhatatlannak látszik.

A közjegyző, az őrizetére bízott példányokat díjtalanul köteles megőrizni és pedig azon évet követő év utolsó napjáig, amelyben a névjegyzék érvényessége megszűnt, (52. §.) az 1938. évi, vagyis az első összeállítású névjegyzék érvénye, 1939. év végével jár le, (223. §. 6. 500/1938. Bm. 23. §.) egyébként a

névjegyzék, az elkészítési évét közvetlenül követő naptári évre érvényes (55. §.).

A névjegyzék összeállításával kapcsolatos összes bizonyítványokat, egyéb okiratokat, bélyegmentesen kell kiállítani (53. §.) és így mindezeknek e célból készült hiteles másolatát is. Ezeket azonban fel kell tüntetni, hogy e célra készültek és csupán e célra használhatók fel. Ennek szövege a következő lehetne:

„Az 1938. XIX. t. c. 53. §-a alapján bélyegmentesen, de csupán országgyűlési képviselőválasztással kapcsolatos eljárásban használható fel“. A hatóságok ezt díjtalanul tartoznak kiállítani, a kir. közjegyzőt, a díjszabás szerinti díjak illetik meg.

A kir. közjegyző a névjegyzékről *bárhinek* köteles hitelesített teljes vagy részleges másolatot adni, továbbá tanúsítványt kiállítani, arról, hogy valaki mint választót, a névjegyzékben előfordul-e vagy sem, tehát nemcsak pozitív, hanem negatív irányban is. Mivel lajstromos és egyéni választókerületek vannak, amelyekről külön-külön névjegyzék készül, az előbbi A), az utóbbi B) jelzéssel, a tanúsítvány kiadása is mind a kettőre vonatkozik (53. §. 3.). Itt kell megemlítenem, hogy külön intézkedik a törvény a 204. §-ban, hogy a közjegyzőt, ha az őrizetére bízott választói névjegyzékről a kívánt másolatot, a kitűzött záros határidő alatt nem adja ki, a közigazgatási bíróság elnöke, 50.— P-től 1000.— P-ig terjedhető pénzbírsággal sújthatja és ezenkívül fegyelmi úton való felelősségrevonásnak is helye van.

A törvény egyszerű másolatot nem említ és természetesen a másolatot csak a közjegyző adhatja, nem köteles más által kiállított másolatot, összehasonlítás alapján hitelesíteni. Ugy a másolat, mint a tanúsítvány, a már hivatkozott 53. §. szerint bélyegmentes. A kiállításért a szabályszerű díj jár, ami a másolatnál a szokásos hitelesítési díj, vagyis 1 P, továbbá a szokásos írásdíj, az oldalt 16 szótagú 25 soronként számítva, 50 fillér.

A tanúsítvány kiállítása, nézetem szerint, nem a közjegyzői törvény 8-ik fejezetének h) pontja alá esik, s így nem veendő fel jegyzőkönyv, hanem másolati sorszám alatt adandó a tanúsítvány, mert tulajdonképpen csak a névjegyzék kivonatos másolata. A díj szempontjából azonban a 60.600/1926. I. N. 12. § a alá esik s így ezután időszerinti díj számítandó és írásdíj. A záradékban a következő szöveget lehetne használni:

„Alolirott-i kir. közjegyző, az 1938. XIX. 53. §. alapján és csupán e célra bélyegmentesen tanúsítom, hogy a....

egyéni választókerület 3-ik körzetének B) jelzésű névjegyzéke, 26-ik tételszáma alatt a következő bejegyzés foglaltatik:“ ezután következik idézőjelben a bejegyzés teljes szövege, záradékul. „Minek hitelül sajátkezű aláírásum és hivatalos pecsétem“. Kelet. Aláírás.

A választás kiírásának napjáig, minden ténykedést a törvényhatóságokként alakított központi választmány végez (II. fejezet) a választások kiírása után pedig a választással járó teendőket, a választási bizottság végzi (59. §.), amelynek elnöke, a kir. bíróság egy kijelölt tagja. A kir. közjegyző tehát a választás kiírásáig a központi választmány elnökéhez, azután a választási bizottság elnökéhez köteles fordulni, minden olyan ügyben, amely a választási eljárással kapcsolatosan, hatáskörébe van utalva, bármely vonatkozásban kételyei merültek volna fel.

2. Tájékoztató nyilatkozat.

A 67. §. szerint a képviselőjelöltek, tájékoztató nyilatkozatot kötelesek kiállítani, személyi viszonyaikról és pártállásukról. Ezt a nyilatkozatot az ajánló ívek bemutatásakor kötelesek a kir. járásbírósnak átadni, mert enélkül, az ajánló ívek, nem hitelesíthetők. Különös az, hogy a törvény ezen nyilatkozat aláírásának hitelesítését nem említi. Mivel a választás a 126. §. 4. pontja értelmében érvényteleníthető, ha a nyilatkozatban foglaltak nem felelnek meg a valóságnak, nyilvánvaló érdeke az eljárásnak, hogy ez a tájékoztató nyilatkozat, az aláírás tekintetében hitelesíthessék, különösen abban az esetben, ha az ajánlási íveket a jelölt, nem személyesen nyújtja be a hitelesítés végett a járásbíróshoz.

3. A képviselőjelölés.

A képviselőjelölésről a VIII. fejezet intézkedik.

A jelölt, a jelölés elfogadásáról, a kir. közjegyző, vagy községi előljárásság által hitelesített nyilatkozatot köteles bemutatni (77. §.). E nyilatkozat aláírása tekintetében, az aláírás hitelesítésére vonatkozó általános szabályok az irányadók, a nyilatkozat szövegéül ajánlanám:

„Alolirott-i lakos (foglalkozás) hivatkozással az 1938. évi XIX. 77. §-ra, ezennel bejelentem, hogy a Budapest környéki lajstromos választókerület-pártja engem képviselőjévé jelölt és én ezt a jelölést elfogadtam. Minek hitelül aláírásum“. Kelet. Aláírás. Hitelesítési záradék.

Tekintettel a magasabb érdekre, a magasabb díj számítható fel. Maga a hitelesítés, bélyegmentes.

4. Ajánlás.

A jelöléshez szükséges az ajánlás. Az ajánlás csak akkor érvényes, ha az ajánlók aláírását, kir. közjegyző, kir. járásbíró, községi előjáróság vagy polgármester hitelesíti. A hitelesítés illetékmentes és a közjegyzői eljárást kivéve, díjmentes (81. §.). A hitelesítésre jogosultak az ajánlókról, akiknek aláírását hitelesítették, nyilvántartást kötelesek vezetni, amit közjegyzői eljárásban az aláírás hitelesítéséről felvett jegyzőkönyv pótol. Itt a hitelesítésért csupán a kisebbik díjtétel (1 P. 50 fill.) számítható fel, jár továbbá a jegyzőkönyv felvételéért felszámítható díj, irásdíjjal 1.— P, esetleg az irodán kívüli eljárásért felszámítható díjak. Maga a hitelesítés az ajánlási íven nem eszközölhető, mert arra ott hely nincsen, hanem a hitelesítésről felvett záradék külön ívre vezetendő és pesét alatt, a jelölési ívhez hozzáfűzendő. Az aláírás hitelesítéskor figyelmeztetni kell az aláíró, hogy több ajánlási ív aláírása büntetendő eselekményt képez és ez a záradékban is megemlítendő. (83. §. 2. pont).

Abban az esetben, ha valamelyik párt, országos párttá nyilvánított, úgy a jelöléshez kevesebb személy szükséges. Az országos párttá nyilvánítás különbözőképpen eszközölendő, az első választásnál és az azt követő választásnál. Az első választásnál négy országgyűlési képviselőnek kell a belügyminiszterhez eszközölni a bejelentést aláírni, illetve a választók névjegyzékébe felvett legalább 4 választónak s ezek aláírását kir. közjegyzővel kell hitelesíteni. Ha legalább 4 képviselőtagja nincsen a pártnak, úgy 20.000 olyan tagnak kell lenni, akik választói névjegyzékébe a bejelentés időpontjában fel vannak véve. Ezeknek a választóknak írásbeli nyilatkozata szintén hitelesítendő. Ugy gondolom, ilyen hitelesítésre sohasem kerül a sor. (82. §.). Egyébként miután a belügyminiszterhez intézendő bejelentés ideje a választás kiírását megelőző legalább három hónap, erre most nem igen fog sor kerülni.

Az első ízben tartandó országos képviselőválasztások alkalmával országos pártnak kell tekinteni azt a pártot is, amelynek képviselői taglétszáma eléri vagy meghaladja az összes országgyűlési képviselők számának 25 %-át, feltéve, hogy szervezkedését a párt a belügyminiszternél bejelentette. E bejelentést a párt-hoz tartozó legalább 4 országgyűlési képviselőnek kell sajátke-

zúleg aláírni és aláírásukat, kir. közjegyző előtt kell hitelesíteni. (226. §.)

5. Visszalépés.

Ha a képviselőjelölt a jelöléstől visszalép, úgy nyilatkozatán lévő aláírását, közjegyzővel kell hitelesíttetnie. (86. §.).

6. Szavazás.

A szavazás során csupán az alábbi esetben kell kir. közjegyző működését igénybevenni. Lajstromkapcsolás esetén, vagyis akkor, ha különböző pártok, a lajstromukra eső szavazatok együttes számítása végett, egyesülnek, úgy az ilyen lajstromkapcsolást az egyes pártok részéről, a párt képviselőjére jogosult központi szerv, mint elhatározást, *közjegyzői okiratba* foglaltatja és ezt a választási bizottság elnökének be kell mutatni, — természetesen hiteles kiadványban, amely ha országos viszonylatban történik, a hiteles kiadvány korlátlan számban kiadhatónak jelzendő.

7. Panasz eljárás.

A választás ellen beadandó panasz eljárást a 10. fejezet tartalmazza. A panasztevőknek aláírásukat kir. közjegyző, kir. járásbíró, községi előjáróság vagy polgármester előtt kell hitelesíttetniök. Csupán az első példányt kell a panaszlóknak aláírni. A hitelesítő köteles a panaszt, az aláírók előtt felolvasni, tartalmát megmagyarázni, az aláírókat figyelmeztetni az abból származó jogkövetkezményekre, különösen az eljárási költségek viselésének kötelezettségére és mindennek megtörténtét a tanúsításba foglalni köteles. (129. §.).

A panaszlóknak egy vagy több meghatalmazottat kell megnevezni, akik egyikének Budapesten kell laknia. Ha a panaszlók, a meghatalmazást nem a panasziratban adják meg, a meghatalmazáson az aláírásoknak, az előző bekezdésben foglaltaknak megfelelően, hitelesítve kell lenniök. (129. §.). Nincs megállapítva, hogy a meghatalmazást kinek kell aláírni s így bizonytalanná az összes panaszosok által aláírandó volna az. A panaszhoz esatolandó okiratok eredetben vagy hiteles másolatban mutatandók be.

A panasz visszavonását bejelentő kérvényt ugyanúgy hitelesíteni kell, mint a panasz iránti kérvényt. (141. §.).

8. Megtorló intézkedések.

A törvény 13. fejezete tartalmazza a megtorló intézkedéseket. Az általános és szokásos szabályokon kívül minősített a kir. közjegyzőnek minden büntetendő eselekménye, ha azt, hivatalos

megbízása körében követi el. Itt külön kell felhivnom a 176. §-ra a figyelmet, amely szerint vétséget követ el az is, aki jutalmat vagy egyéb előnyt ad, juttat, vagy ígér. Ez különösen a költségek felszámításával, illetve részben vagy egészben fel nem számításával követhető el. Ugyancsak vétség követhető el, valaminek meg nem tevésével, vagyis a kérelem ok nélküli visszautasításával. (179. §.).

Megjegyzések a hitbizományi leltározás közjegyzői díjaihoz.

Amikor a hagyatéki ügyekben felszámítható közjegyzői díjakat a 6800/1935. I. M. számú rendelet új alapokra fektette, irányadó szempont volt egyrészt a költségek arányosítása s bizonyos szociális elv megvalósítása, másrészt pedig a bíróságok és közjegyzők között sajnálatos módon elég sűrűen előforduló eltérő felfogások lehetőségének kiküszöbölése. — Az a szociális igazság, hogy a kisebb értékű hagyatékokat aránylag kevesebb, a nagyobb értékű hagyatékokat pedig aránylag több díj terhelje, a hivatkozott számú rendeletben szerencsés megoldást nyert s bár az 1.000 pengő értéket meg nem haladó hagyatékoknál a díjsökkenés meglehetősen jelentős, a magasabb értékű hagyatékoknál azonban ez a díjsökkenés az igazságos díjfokozás folytán megfelelő kárpótlásban részesül. Emellett az új hagyatéki díjskála intézkedései sok vitát, sok kellemetlenséget s a nézeteltéréseknek nagy tömegét szüntették meg egy csapásra s így a királyi közjegyzőnek hagyatéki ügyekből származó járandósága körüli zavarok nyugvó pontra jutottak.

Az új hagyatéki díjskálát Közlönyünkben időközben megjelent cikkek behatóan, kellő alaposággal méltatták s valószínű, hogy a családi hitbizományról és a családi kisbirtokokról szóló 1936. évi XI. t.-c. életbeléptetésével napvilágot látott 20.066/1937. I. M. számú s a kir. közjegyzőknek hitbizományi ügyekben felszámítható díjairól intézkedő rendelet a közlöny hasábjain alaposabb méltatásban azért nem részesült, mert a gyakorlatban ilyen irányú közjegyzői ténykedés ritkábban fordul elő.

Jelen sorok írója egy új családi hitbizomány alapítása körül végzett közjegyzői közreműködésénél szerzett tapasztalatokat s

ebből kifolyólag jutott olyan megállapításokra, amelyeket a kártársak előtt Közlönyünk hasábjain szóvátenni kívánatosnak látszik.

A leszűrt tapasztalatok azt mutatják, hogy amilyen szerencsés megoldást nyert a díjkérdés hagyatéki ügyekben, éppen olyan aránytalanság, antiszociális elgondolás s végeredményben nagy igazságtalanság jut kifejezésre a fentebb érintett rendelet intézkedéseiben.

Ezen rendelet 8. és 10. §§-ai nyanyis azt írják elő, hogy a hitbizományi utódlás megnyílása alkalmával a 44.000/1936. I. M. számú rendelet 109—112. §§-ai értelmében végzett leltározásért, vagy a rendelet 118. §-ában meghatározott eljárás fejében, valamint a hitbizományi alapító ügylet államfői jóváhagyása után a hitbizományi bíróság felhívására a hitbizományi vagyonhoz tartozó vagyontárgyaknak és becsértékeknek leltárba foglalása és annak ellenőrzése, hogy ezen vagyontárgyak a kijelölt helyen megvannak-e, az eljáró kir. közjegyző a 6800/1935. I. M. számú rendelet 1. §-ában meghatározott díjatalány (hagyatéktárgyalási díj) 10 %-át számíthatja fel a leltári értékek alapján.

Az a kir. közjegyző, aki bármikor is akár hitbizományi utódlási, akár alapításra irányuló eljárásban már közreműködött tudja legjobban, hogy ezen közreműködés mily tetemes és nagy felelősséggel járó fáradságos munkát igényel s minő idegölő munkával kell egy mindenre kiterjedő leltározást végezni. Az ezzel szemben felszámítható díjak sajnos azonban csak a közjegyző munkájának lebecsülésére és lealacsonyítására, a közjegyzői állás tekintélyének aláásására alkalmasak, nem pedig arra, hogy az eljáró királyi közjegyző fáradságos munkájának valódi s igazságosan megérdemelt ellenértékét megkapja.

Mert hiszen miből is áll egy hitbizományi leltározás? A hitbizományi bíróság által átruházott hatáskörben az érdekelt bevonásával a kir. közjegyző vesz részt a szakértői személyek kijelölésénél, ő működik közre, hogy a kijelölt szakértőket a hitbizományi bíróság is kirendelje, — ő foganatosítja a szakértői eskü kivételét. A kir. közjegyző gondoskodik a kataszteri ívek beszerzéséről, a rengeteg telekkönyvi adatok napokig tartó kijegyzéséről. Fáradságos és napokat, esetleg heteket igénybevevő munkával végzi a kataszteri birtokiv adatainak a telekkönyv adataival való beazonosítását. Átruházott hatáskörben a kir. közjegyző vezeti be a helyszínen a szakértőket a szakértés tárgyaiba, melyvégből tehát a helyszínen meg kell neki jelenni, az egyes ingat-

lanokat, valamint a felépítményeket és tartozékokat a szakértőknek ő mutatja meg, az esetleges fundus instruktust a hitbizományi vagyron elszórt helyein szintén ő mutatja be a szakértőknek s neki kell szakértők előtt ismertetni azon törvényes intézkedéseket, amelyek a szakértőknek zsinor mértékül szolgálnak, ő hívja fel a szakértők figyelmét mindazon irányelvekre, amelyeket a szakértőknek szakvéleményük megalkotásánál szem előtt kell tartaniok.

Mindezen fáradságos munka azonban csak bevezetője a királyi közjegyző leltározási tevékenységének, amelynek érdemi része tulajdonképen akkor veszi kezdetét, amikor a szakértők a szakvéleményüket elkészítették s azokat eljáró kir. közjegyzőhöz beterjesztették.

Ekkor boncolja szét a királyi közjegyző a szakértői vélemény adatait különféle szempontokból. Újból átvizsgálja az összes adatokat a végből, hogy a hitbizományi ingatlanok telekkönyvi és kataszteri helyrajzi számai helyesek-e. Megfelelően vannak-e beazonosítva. Miután egy nagyobb birtokkompleksznál rengeteg telekkönyvi adattal kell számot vetni, elképzelhető, hogy ez milyen súlyos feladatot ró a kir. közjegyzőre. A szakvélemény beterjesztése után vizsgálja meg alaposan azt is, hogy az egyes ingatlanrészletek (pedig ilyen mennyi van egy hitbizományi birtoknál!) területi kiterjedése megfelel-e a kataszteri birtokiv adatainak. A kir. közjegyzőnek kell meggyőződést szereznie arról, hogy minden ingatlan, dűlő, terület és művelési ág szerint helyesen van-e a szakvéleményben kiténtetve, ha eltérés, vagy hiány mutatkozik, minek következtében áll ezen eltérés, vagy hiány elő, — egyes ingatlanok nem azért hagyattak-e ki a mezőgazdasági ingatlanok közül, mert azokon időközben épületek emeltettek s így már azok nem a mezőgazdasági szakvéleményben, hanem az épület szakértő szakvéleményében vannak foglalva. A kir. közjegyző száll ki újból a szakértőkkel együtt a helyszínére, hogy az egyes adatok helyességét itt is ellenőrizze. Mindezek megtörténte után állítja össze a kir. közjegyző az egyes leltárakat, tehát külön a mezőgazdasági ingatlanok leltárát, külön az élő- és holt instrukció leltárát, külön az épületek leltárát s esetleg a mezőgazdasági szeszgyár leltárát mindenre kiterjedő figyelemmel.

A leltárak alakszerűségére nézve a 44.000/1936. I. M. számú rendelet 21., úgy a 110. és 111-ik szakaszai intézkednek, amelyeknek alapján az egyes adatok feltüntetésére különféle rovatos ívek készítenők és töltendők ki. Ezen rovatos ívek vagy házilag

állítandók elő, nagy időt rabló fáradsággal, vagy pedig nagyobb kiadással nyomdában készíttetnek el. A kir. közjegyző összesíti a rengeteg számadatot minden egyes leltárnál a területekre és becsértékekre nézve, ami szintén sok idővel járó fáradságos munka.

A kir. közjegyző illetén közreműködése egyaránt fennforog úgy a hitbizományi utódlási, mint a leltározás elrendelése esetében a hitbizományi vagyron alapítására irányuló ügyben.

Látni való mindebből, hogy mily sokirányú, fáradságos és felelősségteljes munka az, amit az eljáró kir. közjegyző a hitbizományi vagyron leltározásával végez.

Az itt, csak vázlatosan felsorolt munkálatokért legalább is a hagyatéktárgyalási díj értékszerinti összege illetné meg a kir. közjegyzőt, ezzel szemben azonban a helyzet az, hogy az érték szerinti tárgyalási díjnak a kir. közjegyző csak 10 %-át igényelheti, amely a fentebb vázolt hatalmas munkáért csak alamizsna, amely a végzett munka nagyságával, az erre fordított idővel és kétségkívül nagy felelősséggel semmiképpen sem áll arányban.

Mindezek tudatában, ha összehasonlítást teszünk a költségek arányosítása s a fentebb érintett szociális elv tekintetében, a hagyatéktárgyalási díjak és a 20.066/1937. I. M. számú rendelet alapján a kir. közjegyzőknek hitbizományi ügyekben felszámítható díjai között, egy nagy kérdőjel előtt állunk. — Miért lehetett arányosítani a díjakat hagyatéki ügyekben s miért nem lehetett ugyanezt tenni az aránylag több munkát adó hitbizományi ügyekben, ahol csak a tárgyalási díjak 10 %-a számítható fel? Ha egy nagyobb értékű hagyaték nagyobb költséget bír el, miért nem bírhatja el ugyanezt akármelyik hitbizományi ügy is, amellyel pedig aránylag több és részletesebb munka van, mint a hagyatéki ügyekkel.

A 20.066/1937. I. M. sz. rendelet megjelenése előtt a helyzet és az állandó gyakorlat az volt, hogy a kir. közjegyzőnek a kir. törvényszékek hitbizományi vagyron leltározásáért megállapították a rendes hagyatéktárgyalási díjat, valamint ennek még 25, 50 %-át. Igaz, hogy a tárgyalási díjak a régi díjrendelet szerint alacsonyabb nívón mozogtak, mint a maiak, de a 25, 50 % hozzáadásával a díjak körülbelül a mai tárgyalási díjakkal egyeztéltek. Mi az indoka tehát annak, hogy a kir. közjegyzőnek hitbizományi ügyekben való közreműködése oly nagy fokban leértékeltetett s nem kapja még meg azt a díját sem, amelyet bármilyen hagyatéki ügyből kifolyólag jogosan felszámíthat?

Meg kell még említenem e helyen azt az előfordult kirívó esetet is, amikor az illetékes kir. közjegyző még a 20.066/1937. I. M. számú rendelet megjelenését jóval megelőzőleg — tehát a régebbi törvények hatálya alatt — kapott megbízást hitbizományi utódlási eljárásban leltározásra s minthogy a leltározást rajta kívül álló okok miatt, főleg a szakértők késedelmessége folytán csak a 20.066/1937. I. M. számú rendelet életbelépése utáni időben fejezhette be s terjeszthette be a az összes iratokat a hitbizományi bírósághoz, — díjait és költségeit már nem a régebbi, törvények intézkedései, hanem a 20.066/1937. I. M. sz. rendelet alapján állapították meg, amely ezekre menő súlyos anyagi kárt és veszteséget idézett elő.

Az elmondottak világosan mutatják, hogy a 20.066/1937. I. M. számú díjmegállapító rendelet a kir. közjegyzőkre nézve felette méltánytalan, igazságtalan és nélkülözi mindazon szociális elveket, amelyek a 6800/1935. I. M. számú s a kir. közjegyzőknek örökösödési ügyekben felszámítható díjairól és költségeiről szóló rendelet megalkotásánál irányadó szempontokul szolgáltak, — miért is a hitbizományi leltározás díjaira vonatkozó rendelkezések megváltoztatására irányuló törekvés kari érdekeket szolgál s az jogosságon, méltányosságon és igazságosságon alapul.

Berzsenyi László dr.

keszthelyi kir. közjegyző.

Közlemények.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter vitéz *Kozma* György dr. m. kir. kormányfőtanácsos, debreceni kir. közjegyzőt Budapestelelyekkel szemben váltófizetési meghagyást kibocsátani nem lehet, *Békésy* Jenő dr. m. kir. kormányfőtanácsos, hajdúszoboszlói kir. közjegyzőt az ekként megüresedett debreceni állásra, *Meixner* László dr. váci kir. közjegyzőt a Budapest székesfőváros VI. kerületében *Kiss* József dr. lemondása következtében megüresedett állásra — saját kérelmükre — áthelyezte.

Kitüntetés. Magyarország kormányzója *Mike* Imre dr. nagyatádi kir. közjegyzőnek a közélet terén szerzett érdemei elismerésül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozta.

A budapesti kamara választmányi ülése. A budapesti kir. közjegyzői kamara az évi rendes közgyűlés után az első választmányi ülését április hó 14. napján tartotta meg. *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tag, kamarai elnök meleg szavakkal köszöntötte az új választmányt s annak a reményének adott kifejezést, hogy a választmány munkássága a karnak és az intézménynek érdekeit hathatósan fogja szolgálni. Sajnálattal emlékezett megeztán arról, hogy a kamara választmányából, illetve tiszti karából a közgyűlés akarata szerint kimaradtak *Holitscher* Szigfrid dr. volt elnökhelyettes és *Balassa* Lajos dr. volt választmányi tag. Mindketten értékes munkásai voltak a kamarának s különösen nagy elismeréssel honorálta *Holitscher* Szigfridnek, a nobilis gondolkodású, magas intelligenciájú, kitünő jogásznak a kamarán belül és a kar szakasjtójában hosszú évtizedeken át, eredményesen kifejtett, kimagasló értékű munkásságát. Az elnök indítványára a választmány egyhangúlag elhatározta, hogy mind *Holitscher* Szigfrid, mind pedig *Balassa* Lajos munkásságát az ülés jegyzőkönyvében örökíti meg s erről őket jegyzőkönyvi kivonatban értesíti. Jelentést tett ezután az elnök a budapesti közjegyzők személyében beállott változásokról. Öszinte örömmel köszöntötte a kamara titkárát, *Meixner* Lászlót, mint Budapest VI. kerületi új közjegyzőt, valamint a Debrecenből áthelyezett *Kozma* Györgyöt, a Budapest III. kerületi új közjegyzőt. Bejelentette végül az elnök, hogy az igazságügyminiszter *Kiss* József dr. Budapest VI. kerületi kir. közjegyzőnek állásáról történt lemondását elfogadta s hogy a kamara őt ennek megfelelően állásától április hó 15-iki hatállyal felmentette. A választmány ezután *Meixner* László dr. titkár előadásában folyó ügyeket tárgyalta, majd *Hedry* Aladár dr. és *Krenner* Zoltán dr., illetve *Barcs* Ernő dr. és *Joannovits* Jenő dr. személyében megválasztotta a fegyelmi bíróság rendes, illetve póttagjait.

Állásáról lemondott közjegyző. *Kiss* József dr. Budapest székesfőváros VI. kerületében működött kir. közjegyző a budapesti közjegyzői kamaránál bejelentette, hogy előrehaladott életkorára és meggyöngült egészségi állapotára tekintettel állásáról lemond. A lemondást a kamara felterjesztése következtében az igazságügyminiszter is tudomásul vette s ennek következtében a kamara az iroda ügyeinek tovább vezetésére, amíg az áthelyezett *Meixner* László dr. az állást elfoglalja, *Köszeghy* Antal dr. kir. közjegyzőhelyettes rendelte ki. *Kiss* József dr. majdnem 6 évtizedet töltött értékes munkásságban a közjegyzői pályán. A he-

lyettesi karból 1900-ban nevezték ki Budapest X. kerületébe s onnan 1912-ben helyezték át a székesfőváros VI. kerületébe. Érdekes közéleti munkássága elismerésül az udvari tanácsosi címmel tüntették ki. A budapesti kir. közjegyzői kamara választmánya az április hó 14. napján tartott ülésén Lázár Ferenc dr. elnök indítványára elhatározta, hogy Kiss Józsefhez állásáról történt lemondása alkalmával búcsúiratot intéz. Kiss József a megküldött búcsúíratra az alábbi választ intézte Lázár Ferenc dr. felsőházi taghoz, a kamara elnökéhez:

„Méltóságos Elnök Úr! Kedves Barátom!

Magas korom megakadályoz engem abban, hogy közjegyzői állásomról történt lemondásom kapcsán, külön-külön búcsúzzam el kedves Kartársaimtól s ezért Hozzád fordulok s Téged kérek meg arra, hogy méltóztassál szeretett barátaimnak ez alkalomból szívből jövő búcsúüdvözetemet tolmácsolni.

Hat évtizedet meghaladó időt töltöttem el ezen a pályán. És ha most visszatekintek erre a hatvan esztendőre, újból átélem annak minden szép emlékét s ma is azt érzem, hogy ennél a pályánál szebb pálya, — ha a szó legnemesebb értelmében „hivatás”-nak tekintjük azt, — kevés akad a közéleti szereplésben. Én mindig hivatásomnak éreztem a közjegyzőséget s éppen ezért nehéz szívvel hagyom el azt az íróasztalt, amelyhez több, mint hatvan év sok küzdelmes és fáradságos munkájának ellenére is, csak kedves emlék fűz.

A búcsúzás szorongó érzését enyhíteni fogja az a tudat, hogy távozásomkor Kartársaim szeretete és megbecsülése kísér, amelyet törekedtem mindig önzetlenül kiérdemelni, másrésről megnyugtató az az érzés is, hogy lemondásommal példát nyújtottam arra, hogy a közjegyzőnek, ha személyesen nem tudja már teljes mértékben betölteni hivatását, erkölcsi kötelességének kell éreznie, hogy a helyét átengedje a fiatalabb nemzedéknek.

Engedd meg végül, hogy hálás köszönetemet fejezzem ki egyben Neked azért az igazán őszinte baráti támogatásodért, amellyel lemondásommal kapcsolatosan mellettem állottál s érdekeimet önzetlenül hathatósan védelmedbe vetted.

Kérlek tartsatok meg mindnyájan jóemlékezetetekben. Őszinte melegséggel üdvözlő öreg barátod: Budapest, 1939. április 26. dr. Kiss József m. kir. udvari tanácsos, kir. közjegyző“.

A budapesti kir. közjegyzők működési köre hagyatéki ügyekben. A Kir. Közjegyzők Közlönye ez évi 2. számában egész terjedelmében közöltük az igazságügyminiszter 4500/1939.

I. M. számú rendeletét, amely a budapesti kir. közjegyzőknek az örökösödési ügyekben való működési körét újonnan szabályozta. A rendelet 4. §. 2-ik bekezdésének utolsó mondata szerint a rendelet hatályba lépése előtt meghalt örökösök ügyeiben a rendelet hatálybalépése előtt illetékes kir. közjegyző jár el akkor, ha a hagyaték tárgyalására már a rendelet hatálybalépése előtt határnapot tűzött. Ez a rendelkezés bizonyos vitákra és félremagyarázásokra nyújthat alkalmat, miért is a budapesti kir. közjegyzői kamara április hó 27. napján tartott rendkívüli választmányi ülésén egyhangúlag elhatározta, hogy az összes budapesti közjegyzőkhöz oly értelmű köriratot intéz, amely szerint mindazokban az ügyekben, amelyekben az iratokat május 1-ig az addig illetékes kir. közjegyzőhöz már áttették, továbbra is eljárni s az ügyet befejezni, ez a közjegyző jogosult. Ennek a megállapodásnak pontos betartását a kamara minden közjegyzőtől elvárja. Megemlítjük itt még, hogy a póthagyatékok ügyében s ha május 1-e után indítanak örökösödési eljárást, a 15500/1928. I. M. számú rendeletnek a 4500/1939. I. M. számú rendelettel hatályon kívül nem helyezett 5. §-ának 4-ik bekezdése az irányadó, amely szerint a rendelet életbelépése előtt elhalt örökösök ügyeiben is az a közjegyző jár el, aki az évnek arra a hónapjára van kijelölve, amely hónapra a halál ideje esik. Amely kerületben egy közjegyző van, ez természetesen kizárólag illetékes a kerületében ez évi május 1. napja előtt elhalt örökösök póthagyatéka s ilyen örökösök után indított új örökösödési eljárásban eljárni, feltéve természetesen, ha a fentiek szerint az iratokat május 1. napja előtt az azelőtt illetékes kir. közjegyzőhöz át nem tették. Természetes, hogy áthelyezés esetén a régi illetékesség alapján a közjegyző már nem járhat el s az iratokat irodai utódjának át kell adnia.

A nyugdíjintézet ülése. A kir. közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézetének intézőbizottsága Budapesten ez év április hó 21. napján Cholnoky Imre dr. elnök vezetése alatt ülést tartott, amelyen különböző folyó ügyeket tárgyaltak.

Új budapesti közjegyzői irodák. A budapesti közjegyzői karban legutóbb történt új szervezések és áthelyezések következtében egyes közjegyzői irodák új címei, illetve címváltozásai ez évi május hó 1-től kezdve a következők: Joannovits Jenő, XI., Horthy Miklós-út 59, Kaprinay Endre dr., XII., Endresz György-tér 6, Konkoly Thege Sándor dr., VI., Teréz-körút 43, Lénárt De-

zsó dr., XI., Horthy Miklós-út 9, Matheovics Ferenc dr., XIII., Lehel-utca 38, Meixner László dr. irodája Kiss József dr. régi irodahelyiségében lesz, VI., Vilmos császár-út 37. szám alatt. Vitéz Kozma György dr. a Budapest III. kerületi új közjegyző május 1-én még nem, csupán később nyitja meg irodáját.

Közjegyzők és ügyvédek lelkiyakorlata. A hercegprímás kifejezett kívánságára a budapesti közjegyzői kamara, a budapesti és pestvidéki ügyvédi kamara katolikus tagjai és jelöltjei április hó 27, 28, 29-én Budapesten a Horánszky-utcában levő kongregációs kápolnában Vid József jezsuita atya vezetése alatt lelkiyakorlatos triduumot tartottak, április hó 30-án pedig ugyanott közös szentáldozáson vettek részt. Előzetesen április hó 20-án Komárnieky Román dr. ügyvéd az ügyvédi kamara dísztermében „Szent István országlása és törvényei“ címen tartott a lelkiyakorlatokkal kapcsolatosan előadást. A lelkiyakorlatokon és az előadáson a közjegyzői és jelölti karból számosan vettek részt.

Közjegyzői közreműködés a képviselő választásoknál.

A közeli időben megtartandó országos képviselőválasztásokra tekintettel indokoltnak találtuk a közjegyzőknek a képviselőválasztással kapcsolatos teendőiről két ismertető közleményt közreadni. Ezekben a közleményekben foglaltakkal s általában a képviselőválasztásoknál a közjegyzői közreműködéssel kapcsolatosan a magunk részéről is szükségesnek tartjuk azonban — távolról sem igényelve a csálhatatlanságot — néhány rövid megjegyzést az alábbiakban közreadni:

1. Általánosságban áll a kapcsolatos közreműködést illetően az, hogy a névjegyzék megőrzésétől eltekintve, minden más közjegyzői ténykedés díjköteles, de illetékmentes, hogy továbbá minden ténykedésről utólag is megállapíthatóan hiteles feljegyzéseknek kell maradniuk.

2. A névjegyzékek alaki felülvizsgálata közjegyzői hatáskörbe semmiképpen sem tartozik.

3. A névjegyzékről, illetve annak bejegyzéseiről más által készített másolat hitelesítése jogszerűen meg nem tagadható, hasonlóan nem annak megtekintése s az esm, hogy arról egyszerű kijegyzéseket készítsenek. Mindezeket a kérdés közérdekű vonatkozása indokolja.

4. Az 53. §. 8. bekezdésében említett tanúsítványt nem lehet másolat hitelesítési sorszámmal ellátni, illetve a sorkönyvbe beve-

zetni, mert az tipikusabban a rendtartás 97. §-a alá vonható tanúsítvány, amelyről ügyszámmal ellátott jegyzőkönyvet kell készíteni. A kérdésnek különben inkább akadémikus jellege van, mert mind a névjegyzék másolatok hitelesítése, mind pedig a tanúsítványok kiállítása az eddigi tapasztalatok szerint igen ritkán fog előfordulni. A díjszámítás a fenti álláspontnak megfelelően a tanúsítványok díjtételei szerint eszközendő. A névjegyzékről kiadott másolatok a másolat hitelesítési sorkönyvbe vezetendők.

5. A 81. §. 3. bekezdése parancsoló rendelkezést tartalmaz s így a hitelesítési jegyzőkönyvek az előírt nyilvántartást nem pótolják. Ilyen nyilvántartási jegyzéket tehát kell a kir. közjegyzőnek is vezetnie s azt az ajánlások hitelesítésének befejezése után külön ügyszám alatt hivatalból készített jegyzőkönyvhöz kell esatolni. Ebbe a jegyzékbe az ajánló választóra vonatkozó összes adatok felvétele nem szükséges, elégséges az azonosság megállapítása végett a névjegyzék sorszáma vagy egyéb adatokra való utalás.

6. Bár a díjszámítás pontossága — nyilvánvaló választási vétség elkövetésére irányuló szándék nélkül — a XIII. fejezetben irt megtorló rendelkezésekkel összefüggésbe nem is hozható, a kapcsolatos közjegyzői ténykedésekben is, mint általánosságban is mindig és mindenkor a díjrendeletekben megállapított díjtételek a legszigorúbb pontossággal betartandók.

A Jogászegylet új elnöke. A Magyar Jogászegylet Budapesten ez évi április hó 22. napján közgyűlést tartott, amelyen az Oswald István ny. kúriai elnök lemondása következtében megüresedett elnöki állást töltötték be. A közgyűlés az egylet új elnökévé egyhangú lelkesedéssel *Angyal Pál* dr. egyetemi tanárt, a büntető jog nagynevű tudósát választotta meg. Az új elnök nagyhatású beszédben köszönte meg a közgyűlés bizalmát és hitet tett amellett, hogy az egylet működését a keresztény és nemzeti irányú magyar jogfejlődés hathatós szolgálatába fogja állítani.

Szálguldó történelem. Ezen a címen e közlöny március havi számában utalás történt az Igazságügyi Közlöny 2. számában „A Csehszlovák Köztársaság új elnevezése“ címen közzétett közleményre. A közleményben előadottakból arra lehetne következtetni, hogy az Igazságügyi Közlöny már idejét mult eseményekkel foglalkozik. Félreértés elkerülése végett megállapítani kívánjuk, hogy az Igazságügyi Közlöny 2. számát 1939. évi februárius hó 28. napján zárták le, amikor még természetesen nem lehetett tudni, hogy

március 15. napján Csehországot a német birodalomba fogják bekebelezni.

A felvidéki megbízott közjegyzők. A múlt számban ezen a címen közöltük a visszaesatolt felvidéken a katonai hatóságok megbízása alapján működő közjegyzők neveit. Ennek a közlésünknek kiegészítéseként közöljük, hogy Somorján Zelliger Samu dr. és Királyhelmecen Szmréesányi Vidor dr. működik ugyancsak a katonai hatóságok megbízása alapján. Sajnálattal állapítjuk egyébként meg, hogy a jogszolgáltatás és a jogbiztonság igen jelentős kárára a felvidéki közjegyzők kinevezése még mindig nem történt meg.

Eljárás közjegyzők ellen a 4350/1938. M. E. számú rendeletben irt bejelentés elmulasztása miatt. E címen e közlőny idei 2. számában az egri rendőrkapitányság ítéletéről is megemlékeztünk, amely az egri kir. közjegyzőt 20 pengő pénzbírsággal sújtotta. E közlésünkkel kapcsolatosan *Lipcsy Péter* dr. egri kir. közjegyzőtől az alábbi sorokat vettük: „A 4350/1938. M. E. számú rendeletet mind a kormánybiztosságnak a tárgyaláson jelen volt képviselője, mind pedig az egri kapitányság rendőrbírája helytelenül értelmezték. Az utóbbi engem 172/1938. számú ítéletével bűnösnek mondott ki és 20 aranypengő pénzbüntetésre ítélte. Ezt az ítéletet megfeleltem és megfelelkeztem az azt a kormánybiztosság képviselője is. Az egri tárgyaláson betegségem miatt nem jelenhettem meg, de képviseltememről gondoskodtam. Felelkezésemben előadtam, hogy a kir. közjegyző és alkalmazottai a közszolgálat körén belül működőknek tekintendők. Felelkezésemet az Igazságügyminiszter úrnak is tudomására hoztam és éppen ennek folytán volt kegyes átírni a kormánybiztosságnak. A m. kir. rendőrség vidéki főkapitánya felelkezésem következtében 1939. évi 100. számú ítéletével az I. fokú ítéletet megváltoztatta és engem a kihágás vádjától a felelkezésemben felhozott indokok alapján felmentett. Kötelességemnek tartom, hogy mindezeket lapunk útján kartársaimmal közöljem. Most már nemcsak a budapesti, hanem a vidéki főkapitány döntéséről is tudomást szerezhetnek s ha ilyen ügyben valamelyik kartársam még büntető bíró elé kerülne, most már mindkét főkapitány döntésére hivatkozhatik“.

Bélyegmentesen hitelesített másolatok. Külön kifejezett jogszabály nélkül alakult ki az az immár általánosnak minősíthető

gyakorlat, hogy a közjegyzők szegénységi bizonyítványok alapján másolatokat bélyegilleték leróvása nélkül hitelesítenek. Ez a gyakorlat bizonyos vonatkozásban megerősítést nyert a m. kir. pénzügyminiszter alább közölt szövegű 59000/1939. P. M. számú, a szegényeket megillető okirati illetékmentesség tárgyában kibocsátott rendeletével:

„Az 1927:V. t.-c. 29. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a m. kir. igazságügyminiszterrel és a m. kir. belügyminiszterrel egyetértve a következőket rendelem:

1. §. A jelen rendelet alkalmazása szempontjából azt kell szegénynek tekinteni, aki a fennálló jogszabályoknak megfelelő hat hónappal nem régebben kiállított hatósági vagyoni (szegénységi) bizonyítvánnyal igazolja, hogy nincs több jövedelme, mint a lakóhelyén szokásos közönséges napszám és tartásra köteles hozzátartozói nincsenek.

2. §. (1.) A szegények részére kiállított szegénységi bizonyítványok közül illetékmentesek: 1. az 1. §-ban említett hatósági vagyoni (szegénységi) bizonyítvány, illetéki díjjegyzők 22. tételének a) pontja, 2. az illetőségi és állampolgársági bizonyítvány, 3. minden olyan bizonyítvány (ideértve az erkölcsi és az orvosi bizonyítványt, valamint az anyakönyvi kivonatot is), amely a) alkalmazás vagy állás elnyeréséhez megkívánt feltételek igazolása céljából, b) vagy iskolába, illetőleg nevelőintézetbe való felvétel céljából, vagy tandíjkezdvezmény igénylése végett szükséges. (2.) Illetékmentesek továbbá azok a bizonyítványok is, amelyek az (1.) bekezdés alá tartozó bizonyítványok kiadásához szükségesek. (3.) Az 1. bekezdés 3. pontjában megjelölt és a 2. bekezdés alá eső bizonyítványok csak annyiban mentesek, amennyiben azokat az ott megjelölt célra használják. (4.) Illetékmentesek végül a 3. bekezdés korlátai között az 1. és 2. bekezdésben felsorolt bizonyítványok másolatai és másolatai, valamint a másolatok hitelesítése is.

3. §. A 2. §-ban felsorolt bizonyítványokra — az 1. bekezdés 1. pontjában megjelölt hatósági vagyoni (szegénységi) bizonyítvány kivételével — a következő szöveget kell reávezetni: „Ez a.....célra kiállított.....bizonyítvány a.....város (község) által.....sz. a kiállított hatósági vagyoni (szegénységi) bizonyítvány alapján illetékmentes“.

4. §. A jelen rendelet a kihirdetés napján lép hatályba.

Budapest, 1939. évi április hó 12.-én. Dr. Reményi-Schneller Lajos s. k. m. kir. pénzügyminiszter“.

A munkaviszony szabályozásáról szóló 1937:XXI. t. c. rendelkezéseinek a közjegyzőkre való kiterjesztése. A Kir. Közjegyzők Közlönye mult számának egyik szerkesztői üzenetében annak a véleményünknek adtunk kifejezést, hogy az 1937. évi XXI. t.-c. rendelkezései, annak 2. §. 2. pontja alapján a közjegyzőkre nem vonatkoztathatók. Ezt a véleményünket arra alapítottuk, hogy a 4350/1938. M. E. számú rendeletben irt bejelentési kötelezettség elmulasztása miatt folyamatba tett kihágási eljárásokat is az igazságügyminiszter T. 564/201. számú tájékoztató rendelete alapján azzal az indokolással szüntették meg, hogy a közjegyző közmegbízatus alapján működik s így e tekintetben az általános közszolgálati mentességet élvezi. Az 1937:XXI. t.-c. végrehajtása rendjén az igazságügyminiszter már nem helyezkedik a fenti álláspontra, amit igazol a közjegyzői kamarákhoz intézett alábbi szövegű rendelet:

„I. A munkaviszony egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló 1937. XXI. t.-c. (T) 18. §-ában kapott felhatalmazás alapján a törvény rendelkezéseit, esetleg azok egy részét hatályba szándékozom léptetni a kir. közjegyzők irodai alkalmazottai (irodai tisztviselők, irodai szolgaszemélyzet) tekintetében, ide nem értve a közjegyzőjelölteket (helyetteseket).

Felhívom a Kamarát, hogy a tervezett intézkedés terjedelmére és részleteire vonatkozóan tegyen hozzám véleményes javaslatot. Javaslatában a következő kérdésekre terjeszkedjék ki:

1. A munkaidő tartama, beosztása, vasárnapi és ünnepnap munkaszünet a fővárosban, a vidéki nagyobb városokban, más helységeken. Az esetleg teljesen meg nem valósítható vasárnapi munkaszünet pótlása. A túlmunka díjazása. (T. 3—5. §.).

2. A legkisebb munkabér. Az alkalmazottaknak a legkisebb munkabér megállapításánál figyelembe jövő különböző csoportjai. A legkisebb munkabért megállapító szervezet, annak megalakítása, eljárása. (T. 6—9. §.).

3. Evenkinti fizetéses szabadság. Az ezzel kapcsolatos kérdések. (T. 11—13. §.).

4. A tervezett rendelkezések megtartásának ellenőrzése. (T. 18.).

A javaslatban utalni lehet a m. kir. iparügyi miniszternek a T.-ben kapott felhatalmazás alapján kibocsátott 3.000/1938. I. M. számú rendeletére (1938. évi Igazságügyi Közlöny 24. l.), amennyiben az említett rendelet rendelkezései a kir. közjegyzők irodai személyzetére is alkalmazhatók.

II. Kezdeményezni kívánom a kereskedő vagy iparos vállalatokban alkalmazott tisztviselők vagy keskedőségek felmondási jogviszonyaira és végkielégítésére fennálló jogszabályok hatályának kiterjesztését (T. 15. §.) a kir. közjegyzőknek szellemi munkát végző, tehát tisztviselői munkakört betöltő irodai alkalmazottaira, ezáltal sem értve ide a közjegyzőjelölteket (helyetteseket).

Felhívom a Kamarát, hogy ebben a kérdésben is nyilvánítson véleményyt.

Budapest, 1939. évi március hó 28. napján.

A miniszter helyett: Magassy s. k. államtitkár.“

A miniszter rendeletével a budapesti kir. közjegyzői kamara az április 27. napján tartott rendkívüli választmányi ülésén már foglalkozott is. A kérdés különben a kamarák részéről kifejezésre juttatott kívánságnak megfelelően, egységes állásfoglalás végett rövidesen megtartandó kamaraközi értekezlet elé kerül.

A Lebosz kötvények illetékkiszabási értékelése. A kamaraközi értekezletről a mult számban hozott tudósításban azt közöltük, hogy egy adóhivatal egy adott esetben feltételelesen a kötvények névértéke után szabta ki az illetékeket. Ezt a közlést a pótlólag beérkezett információ alapján a való tényállásnak megfelelően odamódosítjuk, hogy az adóhivatal az illetéket még nem szabta ki s a vonatkozó eljárás még függőben van.

Óvásfelvétel a rendkívüli fegyvergyakorlatra bevonult személyekkel szemben. A m. kir. minisztérium 7110/1938. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletét 3480/1939. M. E. szám alatt újabb rendelettel egészítette ki. Ezek a rendeletek a rendkívüli fegyvergyakorlatra bevonult személyek egyes magánjogi kötelezettségeit szabályozzák, illetve tartalmazzak bizonyos halasztó és korlátozó rendelkezéseket. Az utóbbi rendelet 4.§-szerint ilyen személyekkel szemben váltófizetés meghagyást kibocsátani nem lehet, a megfelelő határidők folyása meg nem kezdődik a már megkezdődött határidő folyása megszakad. *A 3. §-szerint ha a váltóóvás felvételekor a óvatoló személy hitelt érdemlően értesült arról, hogy az óvatolt személy fegyvergyakorlatra bevonult, ezt az értesülését az óvásba fel kell vennie.*

Közjegyzőhelyettesül ajánlkozik kilenc évi helyettesi gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal, német nyelvjogosítvánnyal, szerény igényekkel, *Horváth Jenő dr.* Szentendre, Kossuth Lajos-utca 12.

Kihirdetett törvények:

1939. évi II. t.-c. a honvédelemről.

1939. évi III. t.-c. a gazdasági és hitélet rendjének továbbá az államháztartás egyensúlyának biztosításáról szóló 1931:XXVI. t.-c. 7. § a értelmében alakított országos bizottság tagjai számának felmeléséről.

Rendeletek:

2550/1939. M. E. sz. A Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki területeken végrehajtott földbirtokrendezéssel kapcsolatos kérdések szabályozása.

2560/1939. M. E. sz. A korlátolt felelősségű társaságra és a csendes

társaságra vonatkozó jogszabályoknak a Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki területekre kiterjesztése.

11280/1939. I. M. sz. Pestszenterzsébeten második kir. közjegyzői állás megszervezése.

1570/1939. M. E. sz. A visszacsatolt felvidéki területeken a magyar személyi és családi jog egyes rendelkezéseinek hatálybaléptetése.

2930/1939. M. E. sz. A Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki területeken működő cégekre vonatkozóan a kereskedelmi cégjegyzékbe való folytatólagos bejegyzések.

13400/1939. I. E. sz. A rendkívüli fegyvergyakorlat következtében teljesített katonai szolgálat tartamának az egységes bírói és ügyvédi vizsára becsátáshoz szükséges joggyakorlat idejébe való beszámítása.

3840/1939. M. E. sz. A rendkívüli fegyvergyakorlatra bevonult személyek magánjogi kötelezettségei tárgyában kibocsátott 7110/1938. M. E. számú rendeletnek a lakásbérleti jogviszonyokra vonatkozó rendelkezései módosítása és kiegészítése.

3520/1939. M. E. sz. A váltók fizetés végotti bemutatásának és az óvás felvételének elengedéséről a Magyar Szent Koronához visszatért kárpátaljai területen.

3560/1939. M. E. sz. A visszacsatolt felvidéki területeken a gazdaltartozások fizetésére és a bírói úton érvényesíthető kamatra vonatkozó rendelkezések.

3570/1939. M. E. sz. A Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki területeken a polgári peres és nem peres eljárással kapcsolatban felmerült egyes kérdések szabályozása.

45467/1939. P. M. sz. A Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki területeken az illetékjogrendszer változásával kapcsolatos egyes átmeneti intézkedések.

54419/1939. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengő értékre való átszámítása.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle. (XX. évfolyam 4. szám.) Ebben a számban folytatja és befejezi Csánk Béla igazságügyminiszteri osztálytanácsos *Néhány szó az angol sajtójogról* című értékes tanulmányát. Szentmiklósi István dr., Czizglányi Aladár dr. és Csanádi Zoltán dr. írtak ebbe a számba különböző magán és büntetőjogi kérdésekről cikkeket. A szemle, Kritikai Szemle, Irodalom és Előadások című rendes rovatok közleményeit találjuk még ebben a számban, amelynek mellékleteiként a különböző döntvénytári füzetek ezúttal is megjelentek.

Deutsche Notar-zeitschrift. (39. évfolyam 4. szám.) Bevezető helyen közli ez a szám Frank igazságügyminiszternek a német közjegyzőkhöz intézett felhívását a Lipcsében ez évi május hó 19—21. napján tartandó

német jogásznapon való részvételre vonatkozóan. Folytatólag ugyancsak a német igazságügyminiszter tájékoztató rendeletét közlik arra vonatkozólag, hogy közjegyzői okiratokról készült fényképmások joghatályos kiadványoknak milyen feltételek mellett fogadhatók el. A számba nagyobb cikkeket írtak: Scholl berlini kormánytanácsos, Kreeh Adolf és Opitz György berlini ügyvédek, Weiche Kurt dessani törvényszéki tanácsos. Aktuális jogi kérdések megbeszélése, újabb bírói határozatok közlése, folyóirat és könyvszemle adják a szám további tartalmát.

Illetékügyi Közlöny. (XIV. évfolyam 4. szám.) E szám élén azt a gyászbeszédet közlik, amelyet Koós István dr. közigazgatási bíró tartott Andreánszky István közigazgatási bíró, a közlöny szorgalmas munkatársa ravatalánál. Proszvimmer Béla dr. bírálja ezt követően a pénzügyi jogi elmélet megvilágításában az illetékekről szóló törvényjavaslatot. A szám további tartalmát a rendes rovatok változatos közleményei adják.

Joggyakorlat.*

Magánjog.

32. *A gazdasági lehetetlenülésre* vonatkozó jogszabályok csak kölcsönös szolgáltatások esetén jöhetnek alkalmazásba, de a törvényen alapuló tartási kötelezettséggel szemben sikeresen fel nem hozhatók. (K. P. III. 3049/1937.).

33. Ha *az ajándékozó* a végbement ajándékozás után olyan szükségbe jut, amely megélhetését, vagy törvényen alapuló eltartási kötelezettségének teljesítését lehetetlenné teszi, a *megajándékozottól visszakövetelheti az ajándékot* annyiban, amennyiben ez a hiányzó életfenntartási vagy eltartási költség fedezésére szükséges. Nem követelheti azonban vissza az ajándékozó ezen a címen az ajándékát, ha vagyoni romlását szándékosan, vagy súlyos gondatlanságból maga okozta. Ebből következik, hogy ha maga az ajándékozás, amelyet az ajándékozó visszavonni kíván, már olyan helyzetbe hozta az ajándékozót, hogy saját magát fenntartani, vagy tartásra jogosult hozzátartozóit eltartani a vagyonából nem volt

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Buda pesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap“, „Magyar Jogi Szemle“ című szaklapok, a vidéken székelő bíróságok állásfoglalásait pedig a Szegeden megjelenő „Jog“ című szaklap közlései alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékügyi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny“ című szaklap közlései nyomán.

képes, így különösen ha az ajándékozó a létfenntartás és a tartási kötelezettség szempontjából figyelembe vehető egész vagyonát elajándékozta, úgy, hogy az ajándékozónak a vagyontalanságát nem az ajándékozás után végbement változás, hanem maga az utólag visszavonni szándékolt ajándékozás okozta; akkor a létfenntartásnak vagy a tartási kötelezettség teljesítésének lehetlenné válása miatt az ajándékot abban az esetben vonhatja vissza, ha a kérdéses ajándékozás után neki nem a vagyonából, hanem más forrásból, így különösen munkakeresményből származó jövedelme volt s ettől a jövedelmétől esett el az utóbb bekövetkezett változás következtében. (K. P. I. 5044/1938.).

34. A Kúria 289. számú elvi határozata szerint *közös végrendeletben* a mindkét házastárs által megnevezett örökösök vagy hagyományosok javára tett kölcsönös és egymással összefüggő rendelkezés az egyik házastárs halála után a túlélő házastárs által vissza nem vonható. Ennek az elvnek természetes folyománya az is, hogy a túlélő házastárs élők között való intézkedési joga a közös végrendelet akarat érvényrejuttatásának érdekében a közös végrendelet tárgyát alkotó vagyon tekintetében korlátozva van. Ezért a bírói gyakorlat értelmében a túlélő házastársnak az ilyen vagyonra vonatkozóan kötött visszerhes szerződését is meg lehet támadni és annak folytán az ügylet a szerzővel szemben hatálytalanná válik, ha a közös végrendeletző a végrendeleti örököszt az elidegenítési szerződéssel kijátszani célozta és az elidegenítő félnek erről a kijátszási szándékáról a szerző tudott. (K. P. I. 5235/1938.).

35. A *jogban való tévedés* akár a jogszabály nem ismerése, vagy félreértése, akár helytelen magyarázata nem lehet alapja a szerződéses nyilatkozat megtámadásának. Az állandó bírói gyakorlat szerint azonban ez alól az általános jogszabály alól kivétel az az eset, amidőn az ügyletkötő félnél a körülmények figyelembe vételével különösen alacsonyfokú értelmiségére, vagy műveltségére való tekintettel a jogszabályokban való jártasságot nem lehet feltételezni. Ilyen esetben is azonban a jogban való járatlanság csak akkor szolgálhat az ügylet megtámadására alapul, ha az ügylet kötésénél a felek által megbízott olyan személy működött közre, akinek kötelezettsége volt, hogy a feleket a szükséges útbaigazítással ellássa és aki ennek a kötelezettségének elmulasztásával nem adta meg a feleknek azt a tájékoztatást, amelyre az ügylet jogi vonatkozásainak kellő megértésére szükség volna. (K. P. III. 3823/1938.).

36. A *közös végrendeletbe* foglalt abból a rendelkezésből, hogy a házastársak ingatlan vagyonukról egységesen rendelkeztek és azt a rokonaik között akként osztották fel, hogy a feleség vagyonából a férj rokonait, a férj vagyonából viszont a feleség rokonait is részesítették és az egész ingatlan vagyon életfogytiglan való haszonélvezetét egymás javára kölcsönösen biztosították, az ingó vagyonra nézve pedig egymást jelöltik ki kölcsönösen örökösnek; nyilvánvaló, hogy mindegyik házastárs a másik rendelkezésére való tekintettel, tehát a másik rendelkezésével összefüggően azonos akaratelhatározásból kiindulva tette meg a maga rendelkezését. Az ilyen közös végrendelet viszonyos akkor is, ha azt a házastársak kifejezetten viszonyosnak nem is minősítették. (K. P. I. 5235/1938.).

37. Az ajándékozó vagyonában utóbb beállott vagyoni romlás következményeit, mivel az ígéret beváltása a kiskorú gyámjának késedelmeskedő magatartása következtében éveken át elhúzódott, a megajándékozott szintén elszenvedni köteles. A *törvényes öröklésre hivatottak* az előre kapott értékek erejéig örökösödési osztály létrejötte nélkül is *egyetemlegesen felelnek a korábbi ajándékozási ígéretben rejlő kötelezettségért*, ha csak az ajándékozás kötelese részüket nem sérti. (K. P. III. 3729/1938.).

38. Az örökösödési eljárásban a kir. közjegyző előtt megtartott tárgyaláson előterjesztett kérelem, habár *szó szerint* vett értelemben bíróság előtt előterjesztett kérelemnek tekintendő, mégsem olyan kérelem, amelynek az előterjesztése a törvény helyes értelme szerint elegendő lehetne ahhoz, hogy az 1928:XII. t.-c. 3. §-ában az *átértékelés* tekintetében megszabott záros határidő elmulasztásának következményeitől a fél mentesüljön. (K. P. I. 3104/1938.).

39. Az olyan *elfogadási nyilatkozat, amely* feltételek, vagy megszorítások mellett tételik, az ajánlat visszautasításának s egyben új ajánlatnak tekintendő. (K. P. V. 2633/1938.).

40. Az *államkincstár, mint jogi személy* nevében és képviselőjében szerződés kötésre és egyéb jognyilatkozat tételére az erre törvényszerűen kirendelt szervek a hivatottak. Az elfogadó nyilatkozat hatálya tehát akkor áll be, amikor az az illetékes szervhez beérkezik, viszont nincs foganatja, ha a visszavonás megtörténik addig, amíg az elfogadó nyilatkozat a címzetthez eljut. (K. P. II. 1805/1938.).

Telekkönyvi jog és eljárás.

43. Az *útburkolási járulék* nem az ingatlan mindenkori birtokosa által fizetendő állandóan visszatérő szolgáltatás, tehát *nem dologi teher*. Nem teszi dologi teherré ezt a járulékot az a körülmény sem, hogy az alapul szolgáló szabályrendelet szerint az az ingatlant magát terheli, mert ez csak azzal a jelentőséggel bír, hogy a járulék csupán az ingatlanból magából, illetve annak értékéből nyerhet kielégítést, bármely harmadik személyekkel szemben is, sem pedig az, hogy a járulék nem fizetése esetén közadók módjára hajtható be. Ez csupán a behajtás módját állapítja meg, ami a dolog természete szerint nem bírhat kihatással a járulék jogi természetének megállapításánál. (Sátoraljaújhelyi tsz. Pkf. 1775/1938.).

44. A városok által fenntartott vízművekből való vízfogyasztás díja az állandó bírói gyakorlat szerint csak annyiban köztartozás, amennyiben mint a közérdeket (közegészséget, tűzrendszert stb.) szolgáló vízfogyasztás díja az általános szükséglet alapján vettetik ki. Az ily fogyasztás után felmerült *vízdíj előnyös kielégítésben részesülő köztartozás*. Nem részesíthető azonban előnyös kielégítésben az ipari célokra szolgáló vízfogyasztás, amelyet a város szabályrendelet szerint bármikor megszüntethet, amely ennél fogva a vízfogyasztó és a város között magánjogi viszonyon alapulónak tekintendő. (Debreceni tsz. Pkf. II. 1880/1938.).

45. A jelzálogos hitelező részéről *jogszerűen és jóhiszeműen*, a fennálló telekkönyvi állapotban bízva *megszerzett jelzálogjogot* az a tény, hogy utóbb a jelzálogtulajdonos ellen folyamatba tett bünvádi eljárás rendjén a jelzálogjoggal már megterhelt ingatlan elkobzása rendeltetett el, hatálytalanná nem teszi. (K. P. V. 3434/1938.).

46. Az ingatlant eldarabolótól, az adásvételek megkötése után a körülményekhez mért, de mindenesetre rövidebb idő alatt köteles a megkötött *adásvételi szerződések* községi előjárásági *látatkozásáról* gondoskodni. (K. P. V. 2059/1938.).

47. A *telekkönyvön kívüli jogszerző* nincs elzárva attól, hogy az ő jogszerzését követően jelzálogjogot szerző jelzálogos hitelezőnek jelzálogi keresetével szemben kifogást ne tehessen azon az alapon, hogy a jelzálogos hitelező az ő korábbi tulajdonszerzéséről tudott, vagy csak súlyos gondatlanságból nem tud. (K. P. V. 4321/1938.).

48. Valamely későbbi rangsort nyert jelzálogos hitelező irányában a *jelzálogtvörvény 21. §-ának 2. bekezdése alapján történt lemondás* nem járhat azzal, hogy e lemondás folytán az a hitelező a korábban törölt jelzálog ranghelyét foglalja el, hanem csupán azzal, hogy a törölt jelzálogranghelyestől együtt kiesik s ennyiben a későbbi rangsorú jelzálogos hitelező saját rangsorával automatikusan előlép. (K. Pk. V. 3409/1938.).

49. Nem jogerős ítélet alapján a jövőben lejárandó életjáradék részletek erejéig is előjegyezhető a *jelzálogjog* és a jogerőre emelkedett marasztaló ítélet alapján mint igazolt *bekebelezhető akkor is, ha az előjegyzés után az adóstól különböző személy tulajdonjoga kebelezetett be*. A végrehajtási jog a lejárt részletek erejéig az ingatlant később megszerző, nem marasztalt tulajdonossal szemben is feljegyezhető. (K. P. V. 4997/1938.).

50. Abban a kérdésben, hogy az államot az *elővásárlási jog* megilleti-e, a végleges döntés joga mindennemű rendes bírósággal s így a telekkönyvi hatósággal szemben is, az Országos Földbirtokrendező Bíróság hatáskörébe tartozik. (Hatásköri bíróság 55/1938. hb.).

51. A perenkívüli telekkönyvi eljárásban a *jóhiszemű harmadik személynek* tekintendő féllal szemben az elkövetett telekkönyvi hiba kiigazítása helyet nem foghat s a kiigazítás csupán a jóhiszemű jelzálogjog szerző jogainak sérelme nélkül történhet meg. (K. P. V. 4472/1938.).

52. A telekkönyvi rendtartás 56. §-ának a) pontja és a helyi szabályrendeletek alapján kifejlődött *bírói gyakorlat csak a beltelki ingatlanok megosztását köti közigazgatási hatósági engedéllyhez*. (K. P. V. 1017/1938.).

53. A perenkívüli telekkönyvi eljárásban *jóhiszemű* harmadik személyként jelentkező *jelzálogos hitelező* jelzálogjog szerzése 3 év eltelte után felfolyamodással sikeresen meg nem támadható, korábbi jelzálogjog téves kitörlése esetében sem. (K. Pk. V. 1190/1938.).

54. Sem a jelzálogtvörvény, sem más anyagi jogszabály nem állít fel tilalmat abban az irányban, hogy a jelzálogos hitelező az egyetemlegesen lekötött jelzálog tárgyak közül valamely jelzálogtárgyat az *egyetemleges jelzálogjogi* lekötöttségből akár egészben, akár a követelés bizonyos része erejéig kiengedhesse ezzel az egyetemleges jelzálogjog terhét ilyen módon megossa. (K. P. V. 980/1938.).

55. Anyagi jogszabályaink értelmében nincs kizárva az, hogy az ingalannak *nyilvános bírói árverésen* történt eladása valamely anyagi érvénytelenségi okból per útján érvényteleníthessék. Amde az ilyen érvénytelenítés csupán az egységes árverés egésze tekintetében foglalhat helyet, mert a részleges érvénytelenség az egész árverés érvényességére kihat. (K. P. V. 2243/1938.).

Örökösödési eljárás és azzal kapcsolatos közjegyzői díjkérdések.

56. A 6800/1935. I. M. rendelet 1. §. 3. bekezdése szerint a *közjegyzői díj számítás alapja a tárgyalás alá vont hagyatéki vagyonnak leltári értéke*, következésképpen a hagyatéknek a perreutasítás folytán perben történt tisztázása, tényleges megállapítása a kir.közjegyzőnek a fentebbi törvényes díj és költség igényét nem érintik. (Kaposvári tsz. Pkf. 1004/1938.).

57. Az örökösödési eljárás első házasságából származó gyermekek, ha magukat örökrészük és köteles részük tekintetében okiratban ki-elégítettnek is jelentették ki, az örökösödési eljárás szempontjából egyelőre érdekeltnek tekintendők. Az 1894:XVI. t.-c. 66. §-ának 1. bekezdéséből világosan kitűnik, hogy még a *közokiratba, vagy hitelesített magánokiratba foglalt nyilatkozata szerint kielégített, vagy igényéről lemondott örökös*, köteles részre jogosult stb. is csak akkor nem jön figyelembe az örökösödési eljárás rendjén, ha idézés ellenére meg nem jelenik a hagyatéki tárgyaláson. Annál inkább érdekeltnek tekinthető az a fél, akinek lemondása csupán egyszerű magánokiratba van foglalva. Az ilyen fél az 1894: XVI. t.-c. 7. §. 5. bekezdése alapján való illetékesség megállapításánál feltétlenül érdekeltnek tekintendő s hozzájárulása nélkül az illetékesség ez alapon meg nem állapítható. (Bpesti T. P. X. 1656/1938.)

Illetékjog.

1. Ingó és ingatlan együttes átruházása esetén az ingókra eső illetéknek közvetlen fizetéssel való kiegyenlítése nem követelhető. (Közig. bir. P. 14725/1937.).

2. A megsértett kötelesrész kiegyenlítése fejében történt ingatlan-szerzés az 1920. évi XXXIV. t.-c. 112. §-a alá esik. (Közig. bir. P. 157/1938.). (Azonos 8302/1936.).

3. Ingóvételi illeték fizetendő, ha a korlátolt felelősségű társaság egyik tagja a másik tag törzshatárára egy részét megveszi. (Közig. bir. P. 8049/1936.).

4. Ha a hitelező a követelésének teljes kiegyenlítéséül kisebb összeget fogad el, mint amennyinek fizetésére a perbírói ítélet az adóst kötelezte, vagyis, ha annak ellenében, hogy az adós megegyezésszerű részletekben pontosan fizessen, a hitelező a követeléséből enged, a vonatkozó megállapodás új jogcímet keletkeztető ügylet — egyezség — akkor is, ha a követelési összeg kibebírtése a megegyezésszerű részletfizetés betartásához mint (bontó) feltételhez van kötve. — Az ilyen megállapodást tartalmazó okirat után az egyszázalékos egyezségi illeték jogosan követelhető. (Közig. bir. P. 14771/1936.).

5. Annak, hogy a jogügyletet vagy megállapodást írásba nem foglalták, az 1920:XXXIV. t.-c. 102. §-ának 1.—4. bekezdésében említett jogügyletek utáni ingatlan vagyonátruházási illeték kiszabására és fizetési kötelezettségére nézve is az ingatlan vagyonátruházási illetékekre nézve kimondottakkal azonos hatása van. (Közig. bir. 314. számú jogegységi megállapodás.).

6. Idegen pénznemben megállapított életjáradék öröklése esetén a szolgáltatások értéke évenként utólag határozandó meg. (Közig. bir. P. 13460/1938.).

7. Az a megállapodás, mely szerint egyik fél magát egy telek megvételére és vételárának kifizetésére, a másik pedig a telken emelendő ház hasznélvezete ellenében annak felépítésére kötelezi, mint építési szerződés esik illeték alá. (Közig. bir. 14288/1937. P.).

8. A hagyatéki leltár, mint bizonyítvány az abba felvett vagyontárnyak bruttó értéke alapján illetékezendő. — A hagyatéki leltár illetékeért mindazok felelősek, akik annak felvételekor mint örökösök jelentkeznek. (Közig. bir. 14256/1937.).

9. Egyezségi illeték jár, ha az okiratban a felek vitás, vagy bizonytalan jogviszonyukat akként rendezik, hogy valamiben kölcsönösen engednek egymásnak. (Közig. bir. P. 1970/1937.).

10. A hagyatéki bírói eljárás tárgyának az értéke egyenlő a leltározás és tárgyalás folyamán megállapított hagyatéki cselekvő vagyonértékkel. (Közig. bir. P. 5619/1937.).

11. Ha végrehajtási kérvényben 200 P-t meg nem haladó értékű zálogjog bejegyzését kérték, a bejegyzési illeték lerovásának mellözése miatt felemelt illeték akkor sem követelhető, ha a tényleg bejegyzett zálogjog értéke 200 P-t meghalad. (Közig. bir. 5862/1939. P.).

12. A hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv illetékeért a meg nem idézett s jelen nem levő örökösök nem felelősek. (Közig. bir. P. 17.994/1936.).

13. A kiskoriak nevében kötött ügylet az árvaszék hozzájárulását kikérő beadvány illetékmentes. (Közig. bir. P. 6812/1936.).

Szerkesztői üzenetek.

Dr. T. F. A közölt törvényszéki végzés, bár az értelmesség és a jogászai okfejtés tekintetében némi kívánni valókat hagy is fenn, végeredményében mégis a fennálló jogszabályoknak megfelelő álláspontot képvisel. Az 1894:XVI. t.-c. 124. §-ának az a rendelkezése, mely szerint a közjegyzői díj és költség lefizetését rendelő végzés ellen beadott felfolyamodásnak nincs halasztó hatálya a behajtás és a kielégítési végrehajtás elrendelésére és foganatosítására, immár hatályon kívül helyezett jogszabálynak tekinthető. Az 1918:XII. t.-c. 1. §-a ugyanis felhatalmazta az igazságügy-minisztert arra, hogy a kir. közjegyzőket illető díjakat, valamint érvényesítésüknek és behajtásuknak módozatait a törvényhozás további intézkedéséig, a szükséghez képest a törvények rendelkezésétől eltérően is, rendelettel szabályozhatja. Ennek a törvényes felhatalmazásnak alapján az igazságügyminiszter már több rendeletet bocsátott ki, így a 60600/1926. I. M. rendeletet, amely a hagyatéki ügyektől eltekintve más közjegyzői ténykedésre vonatkozó díjak tekintetében rendelkezik, és a 6800/1935. I. M. számú rendeletet, amely viszont az örökösödési ügyekben felszámítható közjegyzői díjakat és költségeket szabályozza. Ennek az utóbbi ir. rendeletnek 12. §-a azt a határozott rendelkezést tartalmazza, hogy a díj és költség megfizetésére kötelező jogerős végzés alapján a végrehajtást a kir. közjegyző kérelmére a hagyatéki bíróság rendeli el. Az örökösödési ügyekben a közjegyzői díjak s azok érvényesítési és behajtási módozatai tekintetében ezidőszereint tehát egyedül és kizárólag a 6800/1935. I. M. számú rendelet rendelkezései irányadók. E tekintetben tehát az első bírói végzés ellen beadott felfolyamodásnak épügy halasztó hatálya van, mint ahogy hatályon kívül van helyezve — bár némely bíróságok erről csodálatosképpen még most is vonakodnak tudomást szerezni —, a 43194/1895. számú rendelet 97. §-ának az a rendelkezése, hogy az örökösödési ügyekben a közjegyzői díjak közadók módjára hajtandók be és a 99. §-nak az a rendelkezése, hogy ilyen költségek tekintetében a közjegyző ingatlanra végrehajtást csak akkor kérhet, ha kimutatja, hogy az ingóságokra vezetett végrehajtás eredményre nem vezetett. Jelenleg tehát a helyzet a 6800/1935. I. M. számú rendelet alapján az, hogy a kir. közjegyzők a hagyatéki ügyekben való eljárás díjait jogerős átadó végzések alapján az általános végrehajtási szabályoknak megfelelően, egyébként azonban minden más korlátozás nélkül hajthatják be.

A kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek állasközvetítését a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete látja el. (Cím: Gyöngyössi Arisztid dr. kir. közjegyzőhelyettes, Budapest, VIII., József-körút 2.)

Kéziratokat vissza nem küldünk s azok megőrzését nem vállaljuk.